

DCIDOB 65. Txetxènia.

Introducció.

Txetxènia en el context del Caucas Nord

El Caucas és probablement una de les regions més complexes del món. La seva singularitat -això és, la seva diversitat- cultural, històrica, religiosa, converteix la zona en un objecte apassionant d'estudi i de reflexió però, per la mateixa raó, en un context especialment difícil per a la resolució pacífica dels conflictes. I, aquests, en els seus distints nivells de manifestació, són munió.

En aquest sentit, la guerra de Txetxènia no és sinó el més tràgic dels conflictes del Caucas. Per aquesta raó, el present dCIDOB ha optat per presentar un marc ampliat de la guerra de Txetxènia, centrat en el que és conegut com el Caucas Nord, una zona els pobles de la qual comparteixen una història comú impossible d'entendre aïlladament.

Sota el règim soviètic, els pobles del Caucas Nord -molts d'ells ja forjats en la llarga lluita contra l'expansió colonitzadora de l'Imperi rus- han estat entre els que han patit un dels destins més traumàtics del sistema, el qual sempre ha sabut treure avantatge de les divisions, fractures i ressentiments que la seva pròpia política creava. Amb la democratització iniciada per la *perestroika*, molt aviat la regió veu sorgir multitud de reivindicacions, latents o obertes (i les seves corresponents contrareivindicacions), relatives a l'estatalitat, l'estatut administratiu, la identitat ètnico-nacional i les fronteres.

Mai abans, des de l'agitada període de la revolució i descomposició de l'imperi tzarista, havien esclatat els conflictes intercomunitaris amb tanta força, desembocant en alguns casos en confrontacions armades de dimensions considerables. Però, en contra de les previsions generalitzades, cap d'aquests conflictes qüestiona directament la relació amb el centre polític, amb Moscou, el qual apareix com l'àrbitre de la situació.

Només Txetxènia -o almenys una part consistent de la seva classe política- planteja la independència com una meta final. Durant tres anys, el Kremlin practica la tàctica del desgast, del suport a l'oposició interna i aïllament econòmic, sense arribar a cap indret, només al debilitament en el Govern rus dels partidaris de la negociació política. Els defensors de la intervenció militar, la qual presentaven com un passeig de tres dies, van veure a més la seva posició reforçada per les rivalitats econòmiques desfermades per l'or negre del mar Caspi. Rússia no es podia permetre que la inestabilitat a Txetxènia posés en perill els seus interessos, ja que el capital estranger dels consorcis creats per l'explotació del cru podrien preferir una ruta més segura, diferent a la de l'oleoducte rus que passa per Grozni. Molts analistes veuen, fins i tot, aquest factor com la vertadera causa de la intervenció russa a la república rebel.

Quasi dos anys més tard de la firma de l'acord de pau, Txetxènia encara es troba en un estat de gran fragilitat econòmica, política i social. Sense comptar amb les grans baixes en la població civil, les ciutats arrasades, etc., els actuals dirigents txetxens no aconsegueixen dominar als incontrolats armats que segueixen actuant, no demostren la unitat que seria necessària en moments tan difícils i no compten en cap suport exterior significatiu. De fet, el seu gran avantatge és precisament la necessitat de Moscou de que la situació a Txetxènia no torni a desestabilitzar-se.

En tot cas, la guerra de Txetxènia només ha aportat a Rússia l'evidència de la seva gran debilitat com a potència, el qüestionament dels avenços democràtics que s'havien aconseguit i l'augment dels recels entre els seus socis recentment independitzats de la Comunitat d'Estats Independents (CEI). I una relació amb Txetxènia, la qual no ha renunciat a la independència, que segueix sent, en definitiva, problemàtica.

DCIDOB 65. Txetxènia.

**El Caucas Nord. Una regió en ebullició.
Francesc Serra**

El Caucas Nord

Una regió en ebullició

Francesc Serra*

El Caucas és una de les regions del planeta que presenta una varietat ètnica més gran. Per la seva diversitat i la seva agitada història, el seu territori ha constituït tradicionalment un autèntic mosaic humà i un laboratori de la política soviètica envers les nacionalitats. En l'actualitat continua sent una àrea d'una riquesa humana absolutament fascinant, però aquesta realitat alhora amaga una conflictivitat potencial extraordinària. La varietat de la regió s'explica per la complicada orografia del Caucas, especialment en la vessant nord de la serralada, i per la Història, que ha fet passar per la zona gran quantitat de pobles invasors i migrants que hi han anat deixant la seva empremta.

Els pobles actuals del Caucas Nord provenen, amb tota probabilitat, de les tribus seminòmades arrelades a la zona, almenys des de fa tres mil anys, a les quals s'han incorporat onades migratòries provinents del Caucas meridional compostes de fugitius de les successives invasions forànies. Animistes parcialment cristianitzats van ser sotmesos a la influència musulmana des del segle VII, però la seva conversió va ser tardana i parcial: fins al segle XVIII no podem parlar d'una pràctica generalitzada de l'islam a la majoria dels pobles del Caucas Nord, i encara ara resulten fàcilment identificables trets preislàmics en les seves pràctiques socials i religioses.

Pobles, llengües i religions

Els límits del que coneixem com a Caucas no sempre són massa precisos. En un sentit extens, es tracta de la gran regió situada entre els mars Negre i Caspi, centrada en l'eix de la serralada del Caucas, que actualment separa la Federació Russa de les noves repúbliques independents de Geòrgia i Azerbaidjan. Des del punt de vista polític, orogràfic i humà, podem distingir-hi clarament tres regions:

a) El Caucas Nord, la zona de les muntanyes del Caucas constituïda per set repúbliques autònomes, federades dins la Federació Russa: Daguestan, Txetxènia, Ingüixètia, Ossètia del Sud, Kabardino-Balkària, Karatxevo-Txerkèssia i

Adiguèsia. En l'actualitat aquestes repúbliques acullen uns sis milions d'habitants, una quarta part dels quals són russos. La resta la constitueixen diversos pobles poc cohesionats entre ells, però amb força trets en comú, i que comparteixen un mateix espai geogràfic, una llarga història de lluita i una situació política similar. A aquesta regió dedicarem una atenció especial, atès que és on se centra l'interès d'aquest *dCIDOB*.

b) El Caucas rus pròpiament dit, també al nord de la regió, a les planures que s'estenen més enllà de la serralada. Políticament es correspon amb les províncies russes de Stavropol i Krasnodar. Els prop de set milions d'habitants d'aquesta regió són russos en quasi un 90%, però és un territori amb forta presència històrica de comunitats ucraïneses i cosaques, i on també hi viuen nombrosos armenis. Constitueix una de les regions més càlides i fèrtils de Rússia, i els darrers anys ha estat lloc d'acollida de nombrosos russos refugiats del Caucas meridional i d'Àsia Central.

Àrea d'una riquesa humana absolutament fascinant que, alhora, amaga una conflictivitat potencial extraordinària

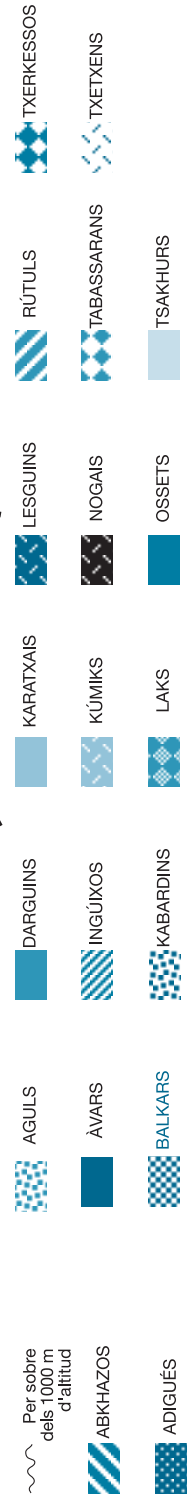
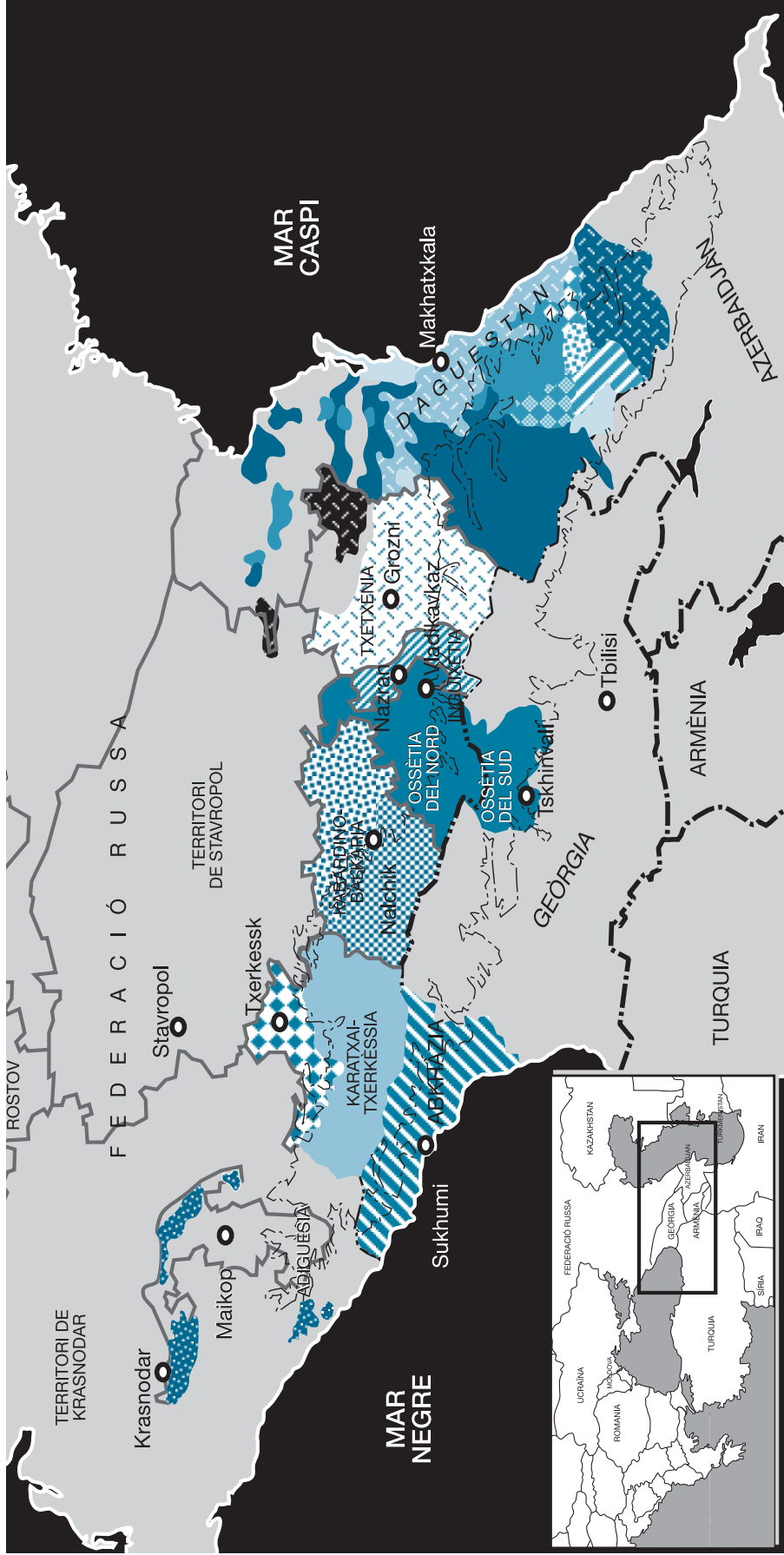
c) El Caucas meridional, conegut tradicionalment com a Transcaucàsia, al sud de la serralada. És constituït en l'actualitat per les repúbliques d'Armènia, Azerbaidjan i Geòrgia. Es tracta d'una regió tradicionalment pròspera, que ha desenvolupat estats sofisticats i poderosos des de l'antigor, en estret contacte amb altres pobles de l'Orient Mitjà. Amb uns 16 milions d'habitants, hi predominen els àzeris (prop de sis milions i mig), poble musulmà, predominantment xiïta, de llengua i tradició turca; els georgians (uns quatre milions), un poble d'arrel caucàsica amb un fort contacte històric amb el món hel·lènic,

de religió ortodoxa i amb una jerarquia patriarcal autocefàlica; i els armenis (també uns quatre milions, d'arrel indoeuropea i de religió cristiana monofisita, amb una Església pròpia totalment independent. Els tres estats caucàsics, independitzats l'any 1991, tendeixen a reunificar les seves minories nacionals escampades per la zona, amb la qual cosa es va cap a una homogeneïtat ètnica de cadascun d'ells. L'any 1989 al Caucas meridional hi havia prop de 800.000 russos, avui dia reduïts a la meitat.

D'entre els pobles autòctons de la serralada del Caucas destaquen els qui parlen llengües del grup caucàsic septentrional, emparentades amb el georgià. Des d'un punt de vista lingüístic, els pobles caucàsics septentrionals poden ser classificats en dos grups: l'occidental o abkhazo-adigué i l'oriental o nakho-daguestànic. Al grup occidental pertanyen pobles actualment molt delmats; d'entre ells cal destacar els següents: els abkhazos (105.000), políticament sota l'Estat georgià, però a hores d'ara virtualment independents; els abazís (33.000) que estan fortament emparentats amb els abkhazos. Al mateix grup pertanyen els circassians, coneguts per la seva aferrissada resistència a la invasió russa i la seva posterior diàspora per tot l'Orient Mitjà. En l'actualitat, els circassians es troben dividits en tres grups, geogràficament i políticament separats: kabardins (391.000), adiguesos (125.000) i txerkessos (uns 50.000).

Els pobles caucàsics que parlen llengües del grup nakho-daguestànic habiten les zones més muntanyoses i inacessibles de la serralada. Sempre des del punt de vista lingüístic, se solen dividir en dos subgrups: els daguestànics i els nakh. Els daguestànics ocupen les valls més properes a la mar Càspia i han estat aplegats amb pobles d'altres orígens, a la república autònoma del Daguestan; en destaquen els àvars (601.000), lesguins (466.000), darguins (365.000), laks (118.000), tabassarans (98.000), rútuks (20.000), tsakhurs (20.000), aguls (19.000), etc. El subgrup nakh és constituït pels txetxens (957.000) i els ingüixos (273.000).

*Professor de Relacions Internacionals de la UAB.
Professor de la Fundació CIDOB.

A més d'aquests pobles de llengua caucàsica, a les muntanyes del Caucas hi ha diversos pobles de llengua turca, herència de les migracions turques des d'Àsia central cap a Anatòlia i Europa. Són principalment els kumis (282.000) i els nogais (75.000), tots dos pobles situats al Daguestan, i els karatxais (156.000) i els balkars (85.000), localitzats a la part occidental de la serralada. Aquests pobles, els primers en ser islamitzats, frueixen de gran prestigi al Caucas. La presència de grups de llengua i arrel iraniana és testimoniada pels ossets (uns 598.000) que es troben a banda i banda de la serralada; molts ossets meridionals, enfrontats amb el Govern georgià, s'han refugiat recentment a Ossètia del Nord, a Rússia. Un altre poble de llengua iraniana és el dels tats (uns 20.000), al Daguestan.

Gairebé tots els pobles caucàsics septentrionals són musulmans sunnites, a excepció dels ossets, predominantment cristians ortodoxos, i dels tats, entre els quals són majoritaris els jueus. A l'islam del Caucas prenen molta importància les confraries religioses (sufis), que fins i tot en moments de forta persecució ètnica i religiosa han constituït un dels principals elements de cohesió nacional.

Evolució historicopolítica

Els pobles caucàsics del Nord, a diferència dels georgians o els armenis, mai no han constituït estats sòlids. Sempre han romàs dividits en tribus i sotmesos a la influència de diferents imperis, amb febles aliances conjunturals que aplegaven pobles, valls o, en casos excepcionals, confederacions tribals que reunien tots o gairebé tots els pobles de la muntanya per oposar-se a un enemic comú, habitualment l'Imperi Rus. Els pobles muntanyencs es distingeixen per formes d'organització ancestrals, properes al clan local i als lligams de parentiu, i no han conegut fins a aquest segle una forma d'identitat similar a allò que avui coneixem com a grups ètnics. És més, la identificació nacional actual és fruit de la divisió administrativa que va imposar el règim soviètic sobre unes bases lingüístiques. Si aquesta identificació ha anat arrelant al llarg d'aquest segle ha estat a causa de la formació d'elits locals lligades a l'administració de les repúbliques, però també al fet que els diferents pobles caucàsics han sofert uns tractes molt diferents per part del Kremlin, que podien anar des de la protecció i el foment cultural i econòmic fins a la deportació i el genocidi parcial. Aquestes discriminacions per raons ètniques han potenciat la consolidació del sentiment identificador nacional i la rivalitat entre grups.

D'aquesta manera, a començament de segle, un muntanyenc nord-caucàsic s'identificava sobretot amb el seu

clan o grup tribal i, després, amb els altres pobladors de les muntanyes, sobretot per la comunitat religiosa (bàsicament islàmica) de la qual formaven part i per l'enemic comú (Rússia) que els va estar amenaçant i ocupant durant segles. En l'actualitat, però, la identificació primera dels habitants del Caucas Nord gira al voltant de termes etnolingüístics com ara "txetxè", "kabardí", "àvar", etc. que abans de la Revolució Russa no existien o tenien poc pes cohesionador. Igualment, la majoria de les llengües caucàsiques septentrionals no tenien, al tombant de segle, un fort component identitari per a les societats que les utilitzaven. Amb poques excepcions, no comptaven amb literatura escrita ni gramàtica codificada; la llengua de cultura era l'àrab, que només podien llegir els líders religiosos, i els diferents pobles feien servir per comunicar-se llengües de relació com el kumi, l'osset o el persa. En l'actualitat la llengua russa ha pres el paper tant de llengua de cultura com de llengua de relació entre pobles, atesa l'atomització lingüística de la zona.

El territori de la muntanya caucàsica és lloc de pas i de domini nominal de diversos pobles i estats (escites, alans, àvars, khàzars, àrabs, mogols, perses, turcs...), però gairebé sempre aquest domini és indirecte o simbòlic, i els pobles muntanyencs gaudeixen de prou autonomia com per metre una virtual independència dels clans locals i per treure profit dels seus propis recursos. La presència russa s'hi detecta a partir del segle XVI, amb l'arribada de grups cosacs que s'instal·len al Caucas. Aquests grups no sempre són hostils ni obedients als tsars, i en ocasions han constituït poblacions que han conviscut pacíficament durant segles amb els pobles nadius. Les intencions expansionistes de l'Imperi Rus, però, es fan evidents a partir del segle XVIII, quan Moscou es planteja la incorporació dels estats sud-caucàsics i l'avanç cap a Turquia i l'Orient Mitjà.

La resistència dels pobles muntanyencs és dura, i condiciona les campanyes militars russes del futur. Una primera confederació de pobles muntanyencs és encapçalada pel txetxè Mansur Uixurma, entre 1785 i 1791. Un altre txetxè, l'imam Xamil, organitza una *Jihad* o Guerra Santa contra els russos amb un contingut fortament messiànic, que aplega tots els pobles musulmans de l'àrea (1834-1859). Després de la pacificació del territori, el 1864, la repressió russa provoca un fort èxode de pobles caucàsics cap a l'Imperi otomà. Una tercera guerra caucàsica, entre 1877 i 1879, reflecteix el caràcter opressiu de l'ocupació russa i el descontentament de les poblacions locals.

La Revolució Russa significa per als muntanyencs del Caucas una nova oportunitat d'assolir l'alliberament del domini rus. Enmig del caos de la guerra

civil, les tribus muntanyenques constitueixen l'any 1918 un emirat independent que més tard es constitueix en República de la Muntanya. El 1921 els bolxevics s'incorporen a la república amb la promesa de respectar-ne l'autonomia. Tot seguit, però, divideixen la República de la Muntanya en dos, en separant la república autònoma de Daguestan, que es mantindrà en la seva integritat (i en la seva diversitat) fins a l'actualitat. La resta de la república autònoma de la Muntanya viu un procés de desintegració i reestructuració segons criteris lingüístics: l'any 1922 se'n segreguen les regions autònomes de Adiguèsia, Txetxènia, Karatxevo-Txerquèsia i Kabardino-Balkària. Dos anys més tard la república autònoma de la Muntanya és dissolta i es creen les regions autònomes d'Ossètia del Nord i Ingüixètia. Després d'algunes reestructuracions menors, l'any 1934 les regions de Txetxènia i Ingüixètia són unificades, i el 1936 tres de les regions autònomes del Caucas Nord (Txetxènia-Ingüixètia, Ossètia del Nord i Kabardino-Balkària) són elevades al rang de república autònoma.

Els "pobles castigats"

Però els pobles del Caucas Nord encara han de passar el capítol més amarg de la seva història. Durant la Segona Guerra Mundial, els exèrcits nazis intenten conquerir el Caucas per fer-se amb el petroli de la mar Càspia. Tot i que el seu objectiu no és assolit, Stalin aprofita el presumpte col·laboracionisme de determinats pobles per condemnar-los sumàriament a la deportació. Entre novembre de 1943 i març de 1944, les tropes soviètiques reben l'encàrrec de ficar en vagons de bestiar la totalitat dels membres dels pobles sospitosos. En total, uns 600.000 muntanyencs són deportats, el 40% d'ells encara nens: 400.000 txetxens, 90.000 ingüixos, 70.000 karatxais i 40.000 balkars, juntament amb d'altres "pobles castigats": alemanys del Volga, tàtars de Crimea, calmucs i meskhetians. Els criteris per castigar aquests pobles i no d'altres continuen sense ser massa clars, tot i que, en el cas del Caucas, la tria sembla haver recaigut en els pobles històricament més reacis a acceptar la dominació russa. La repressió als resistents, les dures condicions del transport i d'acollida als llocs de destí ocasionen la mort de prop de la quarta part dels represaliats. Les repúbliques i les regions autònomes que ocupaven aquests pobles són suprimides o reduïdes, i el seu territori concedit a les administracions veïnes. El territori abandonat pels deportats és ocupat per colons russos o per altres pobles caucàsics, creant els germens de futurs conflictes territorials que esclaten durant el període de la *perestroika* i persisteixen en la Rússia postsoviètica.

La situació dels pobles castigats es mantindrà encara força anys. Malgrat la seva dispersió, els deportats mantenen forts vincles de solidaritat gràcies a les confraries religioses i els lligams clànics que es mantenen als seus llocs d'exili, Àsia Central i Sibèria. Després de la mort d'Stalin, s'inicia el procés d'indultar aquests pobles, i el 1957 els pobles muntanyencs deportats són autoritzats a retornar als seus llocs d'origen. Al mateix temps, les unitats autònomes anteriors a 1943 són restaurades, si bé amb els límits de vegades significativament retocats en benefici de les entitats veïnes. Molts retornats troben els seus pobles o les seves cases ocupades per famílies de nouvinguts que compten amb el suport de les autoritats.

La deportació d'alguns pobles del Caucas Nord comporta una clara cesura en la història de la regió, i una distinció entre dos tipus de pobles que es manté en l'actualitat. Els "pobles castigats" es veuen mancats de líders, d'intel·lectuals i de tècnics, ja que la repressió els va eliminar i l'exili no ha permès de formar-ne de nous. Els pobles veïns, no castigats, han aprofitat la seva absència per ocupar part de les seves terres; pobles com els daguestànics o els ossets han prosperat durant la postguerra, i són vistos com a col·laboracionistes pels retornats. Les relacions entre el Caucas septentrional i Moscou prenen matisos ben diferents si es tracta d'un "poble castigat" o no. Tanmateix, continua existint un recel comú a tot el Caucas cap al domini rus, i sobretot cap a la colonització eslava: els recursos petrolers atreuen nombrosos immigrants russos, en un flux que els pobles nadius no poden controlar. En el cas dels "pobles castigats", a més, la manca de tècnics ocasionada pel llarg exili fa que sigui imprescindible la permanència de mà d'obra especialitzada forània. Aquest moviment migratori, tanmateix, és contrarestat per una natalitat fortíssima entre els pobles muntanyencs, que en trenta anys (1959-1989) doblen en nombre els seus efectius humans.

La perestroika

A la fase final del període conegut com *perestroika*, quan les reclamacions nacionals s'estenen a tota la Unió Soviètica, el Caucas Nord ja es troba plenament fragmentat. L'agost de 1989, a partir d'una iniciativa txetxena, es crea la Confederació dels Pobles Muntanyencs del Caucas (CPMC), que pretén constituir una unitat política que aplegui tots els pobles nord-caucàsics, de Daguestan a Abkhàsia. Però les consciències nacionals diferenciades ja s'han superposat a una identitat muntanyenca unida, si és que aquesta mai ha existit, i els recels dels darrers decennis acaben d'enfrontar els diferents pobles. A par-

tir de 1990 els conflictes es multipliquen al llarg del Caucas septentrional, però les reivindicacions dels muntanyencs són sempre de caire local i més aviat disgregadores:

- les regions d'Adiguèsia i Karatxevo-Txerquèsia reclamen (i acaben obtenint) l'estatut de república autònoma dins la Federació Russa;

- les entitats mixtes de Karatxevo-Txerquèsia, Kabardino-Balkària i Txetxènia-Ingüixètia reclamen les seves particions amb criteris etnolingüístics. Únicament Ingüixètia veurà la seva secessió confirmada pel Kremlin i podrà ser convertida en república, separada de Txetxènia;

- els ossets s'aboquen en la solidaritat cap als seus connacionals de Geòrgia, cruelment represaliats pel president Gamsakhúrdia, però no reben el suport dels altres grups nord-caucàsics;

- els ingüixos i els balkars reclamen, sovint amb violència, els seus territoris ancestrals ocupats pels ossets (entre d'altres territoris, els ingüixos reclamen Vladikavkaz, capital d'Ossètia del Nord);

- a Daguestan, cas únic a l'antiga URSS d'unitat territorial amb una composició ètnica fortament heterogènia, alguns grups, com ara els lesguins, els kumis i els nogais, reclamen separar-se'n;

- l'únic conflicte que desperta una certa solidaritat entre els pobles muntanyencs és el d'Abkhàsia, república autònoma de Geòrgia, que es rebel·la contra el domini de Tblissi; per mitjà de la CPMC, nombrosos voluntaris (sobretot txetxens) van a lluitar amb els abkhasos, en un moviment que compta amb el suport tàcit de Moscou i que culminarà, l'any 1993, amb la victòria abkhàsa sobre l'Estat georgià i la independència *de facto* d'Abkhàsia.

- tots els pobles exigeixen cotes més altes de sobirania, però l'únic grup que desenvolupa una reivindicació netament independentista és el format pels txetxens; a mesura que el somni d'un Caucas Nord unificat s'esvaeix, Txetxènia es referma en el seu desig d'autodeterminació.

Davant d'aquesta situació, Moscou pren una actitud més aviat prudent, quan no ambigua. Gorbaxov, massa ocupat en intentar evitar la dissolució de l'Estat soviètic, amb prou feines dedica atenció als conflictes nord-caucàsics que, en aquell moment, semblen encara enfrontaments menors de caire local comparats amb la situació a altres indrets de l'URSS. Per la seva banda, Ieltsin opta per deixar un ample marge de maniobra a les autoritats locals, donant suport puntualment a uns o altres actors en els conflictes segons els seus interessos. Així, Ieltsin es guanya la simpatia dels ingüixos quan els ofereix el seu suport verbal en les reivindicacions territorials d'Ingüixètia davant Ossètia del Nord, però en canvi ajuda

les autoritats ossetes a expulsar els ingüixos d'Ossètia del Nord. Fins i tot a Txetxènia, la intervenció russa es produeix de manera tardana, i durant un cert temps es fa evident la connivència entre el Kremlin i un govern txetxè pretesament independent.

La política russa cap al Caucas Nord consisteix en deixar que els pobles muntanyencs resolguin els seus problemes entre ells o que, en qualsevol cas, continuïn enfrontant-se. El resultat ha estat l'aprofundiment de la divisió dels pobles nord-caucàsics, i el reforçament de la Federació Russa com àrbitre imprescindible en una regió particularment explosiva, incapaç de prescindir d'un Estat fort que pugui regular uns conflictes que no mostren senyals de poder-se solucionar en un termini breu. ■

Cronologia dels principals fets històrics fins a la dissolució de la Unió Soviètica

Segle XVII

El poble txetxè -recentment islamitzat- resisteix fortament els atacs expansionistes de l'Imperi rus.

Segles XVIII i XIX

Intensificació dels enfrontaments entre txetxens i russos, entre els quals destaca al segle XVIII una guerra de sis anys sota el comandament del xeic Mansur i una altra de 25 anys al segle XIX dirigida pel legendari imam Xamil.

1859. Integració dels pobles txetxens a l'Imperi Rus després de la desfeta de Xamil.

Segle XX

1920. Formació de la Regió Autònoma de les Muntanyes amb dos districtes: el dels txetxens i el de Nazran, de població ingüixa.

1922. El districte txetxè passa a ser Regió Autònoma dins la República Socialista Federativa Soviètica de Rússia (RSFSR).

1924. Es constitueix la Regió Autònoma dels Ingüixos.

1934. Les regions txetxena i ingüixa són agrupades en una sola, que passa a ser República Autònoma el 1936.

1944. Deportació dels txetxens, amb altres pobles del Caucas Nord, a Sibèria i al Kazakhstan per un suposat col·laboracionisme amb el règim nazi. Desaparició de la República.

1957. Rehabilitació dels pobles deportats. Es restableix la República Autònoma dels Txetxens i dels Ingüixos.

Març del 1986

Inici de la *perestroika*

1988. Creació de l'Associació de Petits Pobles que donarà lloc a la Confederació de Pobles de la Muntanya del Caucas. Els intents de Dudàiev de donar-li un contingut polític fracassen per la manca d'una identitat pancaucàsica.

1990. Declaració de sobirania (26-27 de novembre) del Primer Congrés del Poble Txetxè que es converteix en una estructura política paral·lela al Soviet Suprem (Parlament) de Txetxènia-Ingüixètia.

1 de novembre de 1991. Declaració d'independència de Txetxènia.

DCIDOB 65. Txetxènia.

Les repúbliques del Caucas Nord.

Les repúbliques del Caucas Nord

Els pobles del Caucas Nord es localitzen a set repúbliques (Adiguèsia, Daguestan, Ingüixètia, Kabardino-Balkària, Karatxai-Txerkèssia, Ossètia del Nord i Txetxènia) dins de la Federació Russa i a dos antigues repúbliques autònomes (Ossètia del Sud i Abkhàzia) dins de Geòrgia.

Federació Russa

República dels Adigués / Adiguèsia

Superfície: 7.600 km²
Població: 432.000 habitants
Capital: Maikop (175.400 hab.)
Urbanització: 54%
Grups majoritaris:

Adigués	22%
Russos	68%

República del Daguestan

(etimològicament *país de muntanyes*)
Superfície: 50.300 km²
Població: 1.823.000 habitants
Capital: Makhatkala (315.000 hab.)
Urbanització: 42,5%
Grups majoritaris:

Àvars	28%
Dargins	16%
Kúmiks	13%
Lesguins	11%
Russos	9%
Laks	5%
Tabasarans	4%
Azeris	4%
Nogais i altres	2%

El Daguestan és un cas únic al món per la seva composició multiètnica en un espai tan reduït. És la república que presenta el percentatge més petit de població russa. Durant el període soviètic es van produir nombrosos reassentaments de poblacions des de les muntanyes a les planúries. Així, els àvars van ser reinstal·lats al territori dels kúmiks, que s'han convertit en minoria als seus territoris.

República d'Ingüixètia

Superfície: 19.300 km²
Població: 1.270.000 habitants
Capital: Nazran (no dades hab.)
Urbanització: 42,9%
Grups majoritaris: no hi ha dades exactes disponibles a causa de la recent separació de Txetxènia i Ingüixètia, però s'estima que un 71% dels ingüixos viu a la seva república titular.

Creada el 1924, la Regió Autònoma dels Ingüixos va ser unida el 1934 a la dels txetxens per crear la Regió Autònoma dels Txetxens i dels Ingüixos i convertida el 1936 en República Autònoma dels Txetxens i dels Ingüixos.

El juny de 1992 els ingüixos decideixen separar-se dels txetxens, amb els quals no comparteixen les aspiracions independentistes. Els ingüixos reclamen la reincorporació a la seva república de la regió de Prigorodny, on són majoritaris, la qual fou adjudicada a Ossètia del Nord des de la deportació dels ingüixos.

República dels Kabardins i dels Balkars / Kabardino-Balkària

Superfície: 12.500 km²
Població: 768.000 habitants
Capital: Nalchik (235.000 hab.)
Urbanització: 59,8%
Grups majoritaris:

Kabardins	49%
Russos	32%
Balkars	11%

Els balkars reclamen els districtes que posseïen abans de la deportació, fet que ha desencadenat alguns conflictes entre les dues nacionalitats titulars. El març del 1994 el Parlament rus va passar una llei prometenent suport a la rehabilitació cultural, però no territorial, dels balkars.

República dels Karatxais i dels Txerkessos / Karatxai-Txerkèssia

Superfície: 14.100 km²
Població: 414.970 habitants
Capital: Txerkessk (100.000 hab.)
Urbanització: 47,7%
Grups majoritaris:

Russos	42%
Karatxais	32%
Txerkessos	9%
Abazins	7%

El 1992 la Regió Autònoma dels Karatxais i dels Txerkessos es converteix en república autònoma. Actualment tenen disputes territorials amb els cosacs que viuen a la seva república. La russificació (40% de la població) és

molt forta a la república. Una part de la població russa es considera cosaca (un terç, segons fonts no russes, un 60%, segons els propis cosacs), i vol separar-se de la república i integrar-se al cosacs de Kuban, en el districte veí de Krasnodar. Alguns grups radicals karatxais reclamen una autonomia territorial, i fins i tot una república karatxai separada, d'acord amb la situació existent abans de les deportacions.

República d'Ossètia del Nord

Superfície: 8.000 km²
Població: 638.000 habitants
Capital: Vladikavkaz (324.200 hab.)
Urbanització: 70,1%
Grups majoritaris:

Ossets	53%
Russos	30%
Ingúixos	5%

El 1918 la regió administrativa en la qual es trobava Ossètia (regió del Terek) va ser convertida en república autònoma. El 1921, després de la guerra civil, s'uneix a d'altres territoris per formar la República Autònoma de la Muntanya.

El 1922 es crea, a dintre de Geòrgia, la Regió Autònoma d'Ossètia del Sud i el 1924 la Regió Autònoma d'Ossètia del Nord, transformada en República Autònoma el 1936, dins de la Federació Russa.

República de Txetxènia / Txetxena d'Itxkèria

Superfície: 15.000 km² (aprox.)
Població: 1.271.000 habitants
Capital: Grozni (387.000 hab.)
Urbanització: 42,9%
Grups majoritaris:

Txetxens	58%
Russos	23%
Ingúixos	13%

Els txetxens són el grup ètnic més nombrós del Caucas Nord (vegeu fitxa completa al final del monogràfic).

Geòrgia

Abkhàzia

Superfície: 8.600 km²
Població: 538.000 habitants
Capital: Sukhumi (100.000 abans de la guerra)
Grups majoritaris:

Georgians	46%
Abkhazos	17%
Armenis	15%
Russos	14%

L'Abkhàzia fou integrada a Geòrgia el 1921. Stalin li va atorgar el 1930 l'estatut de República Autònoma al si de la República Socialista Soviètica de Geòrgia. La llarga lluita dels abkhazos per al respecte de la seva identitat cultural ha portat a que ja des del 1978, la minoria abkhaza

reclami ser incorporada com a República Autònoma a Rússia. A l'abril del 1989 comencen els primers enfrontaments armats entre abkhazos i georgians, desembocant en una autèntica guerra a partir de l'agost del 1992 fins el març del 1993. Al setembre del mateix any, les forces georgianes es retiren i són desplegades forces de la CEI. La situació es manté en un compàs d'espera, fins el novembre del 1994, quan el Parlament abkhazi declara la independència del país.

Ossètia del Sud

Superfície: 3.900 km²
Població: 99.000 habitants
Capital: Tskhinvali
Grups majoritaris:

Ossets	66%
Georgians	29%
Russos	2%

Els ossets del sud reclamen la seva unió amb els ossets del nord, sobretot des de l'abolició el desembre del 1990 del seu estatut com a república autònoma per part del president dictatorial georgià Z. Gamsajúrdia. Els forts enfrontaments armats van desembocar en una guerra amb els georgians que va durar fins a mitjan 1992. Com a Abkhàzia, la situació es troba congelada a l'espera que les diverses negociacions culminin en un acord mutu.

Forces Armades russes al Caucas

Font: Baev, P. K. (1996) *The Russian Army in a Time of Troubles*. Oslo: Prio.

DCIDOB 65. Txetxènia.

Els principals pobles del Caucas Nord.

Els principals pobles del Caucas Nord

Abazins

Origen ètnic: poble caucàsic nord-oriental

Llengua: abazí (d'origen caucàsic, dialecte de l'abkhaz)

Religió: musulmans sunnites

Unitat territorial: República dels Karatxais i dels Txerkessos

Nombre total d'autòctons a la regió: 33.000 (el 88% viu a la República dels Karatxais i dels Txerkessos).

Abkhazos

Origen ètnic: poble caucàsic nord-occidental

Llengua: abkhaz (d'origen caucàsic)

Religió: musulmans sunnites / cristians ortodoxos

Unitat territorial: Abkhàzia (integrada dins de Geòrgia)

Nombre total d'autòctons a la regió: 105.000 (el 85% viu a la república titular).

Fets destacats: mig milió viu a l'exili, a Turquia i a l'Orient Mitjà.

Adigués

Origen ètnic: poble caucàsic nord-occidental (circassià)

Llengua: adigué (llengua caucàsica nord-occidental)

Religió: musulmans sunnites d'obediència hanafí

Unitat territorial: República d'Adiguèsia

Nombre total d'autòctons a la regió: 123.000 (el 77% viu a la república titular)

Fets destacats: són un dels tres grans pobles txerkessos. Adigué és el nom indígena per designar la llengua txerkessa. Avui dia més d'un milió d'adigués viuen a Turquia, l'Orient Mitjà i els EUA.

Aguls

Origen ètnic: poble caucàsic

Llengua: agul (d'origen caucàsic)

Religió: musulmans sunnites d'obediència xafí, tot i que alguns són xiïtes

Unitat territorial: República del

Daguestan.

Nombre total d'autòctons a la regió: 19.000 (el 69% viu al Daguestan).

Àvars

Origen ètnic: poble caucàsic nord-oriental

Llengua: àvar (llengua d'origen caucàsic del grup àvar-andi-dido)

Religió: musulmans sunnites d'obediència xafí

Unitat territorial: República del Daguestan

Nombre total d'autòctons a la regió: 601.000 (el 82% viu al Daguestan)

Fets destacats: constitueix el grup ètnic més nombrós del Daguestan. Avui dia, dins de l'àvar s'inclouen 15 petits pobles del grup lingüístic andi i dido.

Balkars

Origen ètnic: poble turc del nord del Caucas (emparentat amb els karatxais)

Llengua: balkar (kiptxak, d'origen turc-occidental)

Religió: musulmans sunnites d'obediència hanafí

Unitat territorial: República dels Kabardins i dels Balkars

Nombre total d'autòctons a la regió: 85.000 (el 89% resideix a la república titular)

Fets destacats: "poble castigat".

Cosacs

Origen ètnic: eslaus

Llengua: rus

Religió: cristians ortodoxos

Assentament territorial: al Caucas Nord es distingeixen dos grups de cosacs: els de Terek, a les regions del centre i de l'est, i els cosacs de Kuban, a les regions de l'Oest.

Nombre total d'autòctons a la regió: no van ser comptabilitzats en el cens del 1989.

Fets destacats: els cosacs son un fenomen únic al mon. Descendents de comunitats de guerrers independents,

històricament van tenir un paper rellevant en l'expansió de l'Imperi Rus i en la defensa de les seves fronteres. Totes les capitals de les repúbliques del nord del Caucas van ser originàriament fortificacions cosaques. L'arribada dels bolxevics a la regió el 1921 va suposar la deportació de més de 70.000 cosacs des del nord del Caucas a Sibèria. Oficialment 25 milions de persones es consideren descendents directes dels cosacs. El 1992 el president Ieltsin va incloure els cosacs entre els "pobles castigats". Actualment el moviment cosac, dominat per un fort nacionalisme, coneix un renaiement important.

Darguins

Origen ètnic: poble caucàsic nord-oriental

Llengua: darguà (d'origen caucàsic)

Religió: musulmans d'obediència xafí

Unitat territorial: República del Daguestan

Nombre total d'autòctons a la regió: 365.000 (el 77% viu al Daguestan).

Ingúixos

Origen ètnic: poble caucàsic

Llengua: ingúix (d'origen caucàsic)

Religió: musulmans sunnites

Unitat territorial: República d'Ingúixètia

Nombre total d'autòctons a la regió: 215.000 (el 71% viu a la república titular, un 13% a Ossètia del Nord)

Fets destacats: "poble castigat". Com en el cas dels txetxens, el terme ingúix és un vocable rus sorgit d'un topònim; els ingúixos s'autodenominen ghalghay.

Kabardins

Origen ètnic: poble caucàsic (circassià, emparentat amb els txerkessos)

Llengua: kabardí o txerkès oriental (d'origen caucàsic)

Religió: musulmans sunnites d'obediència hanafí

Unitat territorial: República dels

Kabardins i dels Balkars

Nombre total d'autòctons a la regió: 391.000 (el 93% viu a la república titular)

Fets destacats: els kabardins representen la branca oriental del txerkessos.

Karatxais

Origen ètnic: poble turc

Llengua: karatxai (llengua d'origen turcoccidental o kiptxak)

Religió: musulmans sunnites d'obediència hanafí

Unitat territorial: República dels Karatxais i dels Txerkessos

Nombre total d'autòctons a la regió: 156.000 (el 82% viu a la República dels Karatxais i dels Txerkessos)

Fets destacats: "poble castigat".

Kúmic

Origen ètnic: poble caucàsic

Llengua: kúmic (kiptxak, d'origen turcoccidental)

Religió: musulmans sunnites d'obediència hanafí

Unitat territorial: Daguestan

Nombre total d'autòctons a la regió: 282.000 (82% viu al Daguestan)

Fets destacats: el 1917 els kúmic van participar en la Revolució Russa. S'oposaven als conservadors religiosos partidaris d'una unificació islàmica i defensaven un Daguestan independent turquitzat, la llengua nacional del qual podria ésser el kúmic o l'azerí.

Laks

Origen ètnic: poble caucàsic nord-oriental

Llengua: lak (d'origen caucàsic)

Religió: musulmans sunnites d'obediència hanafí

Unitat territorial: Daguestan

Nombre total d'autòctons a la regió: 118.000 (77% viu al Daguestan)

Fets destacats: els laks, que tradicionalment habitaven les muntanyes, foren obligats pel Govern soviètic a traslladar-se a les terres de pastura del centre del Daguestan. Van ser reinstal·lats a alguns dels territoris abandonats pels txetxens en ésser aquests deportats, fet que ha suposat motiu de conflicte entre els laks i els txetxens després del retorn d'aquests.

Lesguins

Origen ètnic: poble caucàsic de les muntanyes (d'origen desconegut)

Llengua: lesguia (d'origen caucàsic)

Religió: musulmans sunnites d'obediència xafí (a Azerbaidjan, un cert nombre són xiïtes)

Unitat territorial: Daguestan i Azerbaidjan

Nombre total d'autòctons a la regió: 466.000 (el 44% viu al Daguestan i el 50% a Azerbaidjan)

Fets destacats: des del 1860, els les-

guins van quedar dividits entre el Daguestan i l'Azerbaidjan, on no són reconeguts com a minoria. Existeix un moviment que reclama la creació d'un Lesguistan lliure que englobi els lesguins de cada banda de la frontera.

Nogais

Origen ètnic: poble caucàsic (d'origen turc)

Llengua: nogai (kiptxak, d'origen turcoccidental)

Religió: musulmans sunnites d'obediència hanafí

Unitat territorial: el Daguestan i la República dels Kabardins i dels Balkars

Nombre total d'autòctons a la regió: 75.000 (el 37% viu al Daguestan i el 18% a la República dels Kabardins i dels Balkars)

Fets destacats: els nogais que viuen al nord del Daguestan (prop de 30.000) reben el nom de qara o nogais negres, mentre que els que habiten a la província russa de Stavropol (prop de 30.000) es coneixen amb el nom d'aq o nogais blancs.

Ossets

Origen ètnic: poble indoeuropeu (descendents dels Alans)

Llengua: osset (llengua indoeuropea del grup irànic)

Religió: musulmans sunnites / cristians ortodoxos

Unitat territorial: República d'Ossètia del Nord a la Federació Russa i Ossètia del Sud a Geòrgia.

Nombre total d'autòctons a la regió: 598.000 (el 67% viu a la República d'Ossètia del Nord).

Rútul

Origen ètnic: poble caucàsic

Llengua: rútul (d'origen caucàsic)

Religió: musulmans sunnites

Unitat territorial: Daguestan

Nombre total d'autòctons a la regió: 20.000 (el 72% viu al Daguestan).

Tabassarans

Origen ètnic: poble caucàsic

Llengua: tabassarà (d'origen caucàsic)

Religió: musulmans sunnites

Unitat territorial: Daguestan

Nombre total d'autòctons a la regió: 98.000 (el 78% viu al Daguestan).

Tsakhurs

Origen ètnic: poble caucàsic

Llengua: txakhur (d'origen caucàsic)

Religió: musulmans sunnites

Unitat territorial: Daguestan i Azerbaidjan

Nombre total d'autòctons a la regió: 20.000 (el 26% viu al Daguestan i el 65% a Azerbaidjan).

Txerkessos

Origen ètnic: poble caucàsic nord-occidental (circassià)

Llengua: txerkès (llengua caucàsica nord-occidental)

Religió: musulmans sunnites d'obediència hanafí

Unitat territorial: República dels Karatxais i dels Txerkessos

Nombre total d'autòctons a la regió: 50.800 (el 79% viu a la república titular).

Txetxens

Origen ètnic: poble caucàsic nord-oriental

Llengua: txetxè (llengua caucàsica del Nord-Centre)

Religió: musulmans sunnites

Unitat territorial: República de Txetxènia

Nombre total d'autòctons a la regió: 957.000 (el 77% viu a la república titular)

Fets destacats: "poble castigat". Uns 60.000 txetxens viuen sota el nom d'ak-kis al Daguestan, i més de 50.000 a l'Àsia Central.

El nom txetxè és un etnònim rus, derivat del nom d'una població de la zona; els txetxens s'autodenominen nokhtxi (singular nokhtxuo), i han donat al seu Estat el nom d'Itxkèria (veure fitxa completa al final del monogràfic).

(Les xifres de població corresponen al cens del 1989, l'últim que s'ha realitzat).

Fonts: Caratini, R. (1990) *Dictionnaire des nationalités et des minorités en URSS*. Paris: Larousse. / *Central Asian Survey* (Special North

Insubmissió, ecologia,
feminisme, solidaritat...
Les coses més interessants
no les busquis a la tele

Surten a **Illacrua**
La revista alternativa
dels Països Catalans

Envia'ns aquesta butlleta i les coneixeràs

Vull rebre, gratis, un exemplar
d'**Illacrua, Actualitat i Alternatives**

Nom.....

Adreça.....

Població.....

DP..... Tel. (.....) .....

Illacrua, Actualitat i Alternatives
C/ Mare de Déu del Pilar, 15, pral.
(Ciutat Vella), 08003 Barcelona
Tel. i fax: (93) 319 60 22

DCIDOB 65. Txetxènia.

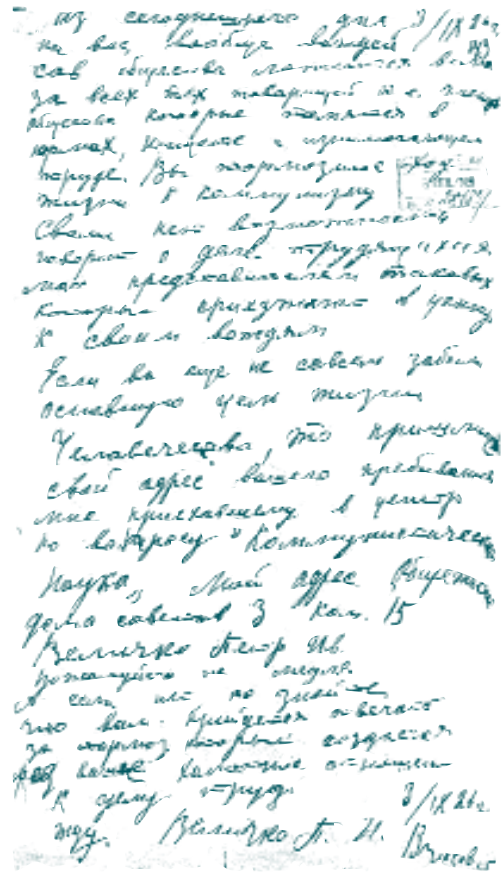
Els “pobles castigats”.

Els “pobles castigats”

Durant la Segona Guerra Mundial, el Caucas va ser un dels objectius de l'Exèrcit alemany, que desitjava apoderar-se dels camps petrolers de la zona. Els alemanys van ocupar el Caucas entre 1942 i 1943. A les zones ocupades es van tancar les granjes col·lectives (kolkhoz) i es van reobrir les mesquites. A més a més, es van oferir promeses de sobirania per tots aquells pobles disposats a col·laborar.

Com a càstig, Stalin va ordenar deportar tots els karatxais, ingúixos, txetxens i balkars (sense mencionar a altres diversos pobles, com els tàtars de Crimea) a Sibèria i a l'Àsia Central. Aquesta acusació no va ser més que un pretext. No es va fer cap tipus de distinció, ni tan sols es van salvar els membres d'aquests pobles que es van destacar al front lluitant al costat del Exèrcit soviètic. Es va tractar d'una deportació -gairebé d'un dia per l'altre- de pobles sencers, carregats en desenes de milers de vagons de bestiar i traslladats a Sibèria i a l'Àsia Central. Una quarta part del txetxens i un terç dels karatxais van morir durant el trajecte.

Després de la mort d'Stalin el 1953 i el XX Congrés del Partit Comunista de la Unió Soviètica (PCUS) el 1956 –en el qual Khruixov denuncia el culte a la personalitat del dictador mort–, un decret del Sòviet Suprem de l'URSS del gener de 1957 rehabilita “els pobles castigats” i permet la tornada d'alguns d'ells al país d'origen. La reparació, però, no arriba en realitat fins al novembre de 1989, quan el Sòviet Suprem de l'URSS reconeix el “caràcter il·legal i criminal dels actes comesos contra els pobles, la deportació forçada i la privació dels seus drets”, i l'abril de 1991, amb l'adopció d'una llei de la Federació Russa sobre la “rehabilitació dels pobles represaliats”.

Ordre de deportació dels tàtars de Crimea

DEPORTACIONS AL CAUCAS NORD

Poble	Data	Carregats en trens	Cens deportats 1944-1946	Nombre de nens
Karatxais	novembre 1943	69.267	60.139	32.557
Txetxens i ingúixos*	febrer 1944	478.479	400.478	191.100
Balkars	març 1944	37.773	32.817	16.386

* 387.229 txetxens i 91.250 ingúixos van ser deportats, però en els llocs de reassentament van ser comptabilitzats com un sol poble.

DCIDOB 65. Txetxènia.

Les relacions entre Txetxènia i la Federació Russa fins l'esclat de la guerra.

Les relacions entre Txetxènia i la Federació Russa fins l'esclat de la guerra

1991

Març

El general Dzhokhar Dudàiev és elegit líder del Congrés Nacional del Poble Txetxè, tot i no pertànyer a cap dels clans txetxens importants.

11 de març

El Sòviet Suprem de la República dels Txetxens i dels Ingúixos decideix no participar en el referèndum de la Unió organitzat per Gorbaxov.

3 de setembre

Dudàiev i el Congrés Nacional del Poble Txetxè forcen la dissolució del Sòviet Suprem, presidit per Doku Zavgàev que es refugia al districte de Nadteretxni. Formació d'un Govern provisional.

8 d'octubre

Dudàiev és elegit president de la República en uns comicis contestats per l'oposició i en els quals no hi participen les nacionalitats no txetxenes.

1 de novembre

Dudàiev decreta la sobirania de la República. Aquest dia, l'1 de novembre, es converteix en el dia oficial de la independència de Txetxènia.

7 de novembre

Borís Ieltsin declara l'estat d'emergència en el territori txetxè.

30 de novembre - 1 de desembre

Els ingúixos voten en referèndum la seva separació dels txetxens i la creació d'una República ingúix a l'interior de la República Socialista Federativa Soviètica de Rússia (RSFSR).

Desembre

El districte rebel de Nadteretxni elegix Omar Avturkhànov per organitzar l'insubordinació respecte Grozni.

1992

31 de març

Txetxènia no signa el Tractat de la Unió de la Federació Russa.

25 de maig

Txetxènia i Rússia signen un acord que preveu la retirada de les tropes russes i el repartiment de la infraestructura militar.

7 de juliol

Les tropes russes inicien la retirada.

1993

3 de març

Dudàiev veta la resolució del Parlament de convocar el 27 de març un referèndum sobre el poder i la sobirania a Txetxènia, ja que segons el president el poble ja va respondre a les eleccions de 1991.

13 de maig

El Sòviet Suprem deposa Dudàiev com a primer ministre i el substitueix per l'antic vicepresident txetxè Mamodàiev (confirmat el 15 de maig pel Tribunal Constitucional). Txetxènia té aleshores dos governs.

25 de maig

Comença la violència armada entre partidaris i opositors de Dudàiev.

2 de juny

Dudàiev suspèn 16 articles de la Constitució, suprimint el poder del Parlament.

4 de juny

Batalla al centre de Grozni. Els partidaris de Dudàiev dispersen els manifestants i destrueixen les paperetes de votació per un referèndum assenyalat per l'oposició per l'endemà. La Guàrdia Nacional, a les ordres de Dudàiev, ocupa Grozni. Desenes de morts.

5 de juny

Aplaçat el referèndum de l'oposició. Fugida de cosacs i de russos.

10 de juny

Tres districtes txetxens anuncien l'intenció de secessionar-se.

12 de juny

Diversos morts en enfrontaments. Mamodàiev va a Moscou per negociar un pla econòmic amb el president ingúix i representants de la població russa.

1994

Gener

Dudàiev i el Congrés del Poble Txetxè decideixen donar un nou nom a la república: República Txetxena d'Itxkèria.

10 de febrer

Dudàiev anuncia eleccions presidencials per al 1995 i parlamentàries per al 1996.

23 de febrer

Ieltsin envia un missatge de condolència als pobles ingúix i txetxè en el 50è aniversari de la seva deportació.

19 de juliol

Primer assalt massiu i oficial contra les forces de l'oposició.

21 de juliol

Tropes opositores intenten bloquejar Grozni, controlen els districtes sud de Txetxènia i la ruta principal Grozni-Makhatxkala-Bakú.

24 de juliol

El Consell interí d'Omar Avturkhànov demana a Ieltsin reconèixer l'oposició com l'autoritat legal de Txetxènia i ajudar a restaurar l'ordre constitucional.

26 de juliol

Primers signes de rivalitats al si de l'oposició.

Agost

Descomposició de la situació, Dudàiev controla Grozni i l'oposició la resta del país.

Desplegament de tropes russes a la frontera txetxena

10 d'agost

El Congrés dels Pobles Txetxens denuncia els membres de l'oposició com a sabotejadors enviats pels serveis especials russos, ocupa la televisió, declara la guerra santa contra l'infidel i proclama la xària.

22 d'agost

Dudàiev reobre el Parlament dissolt un any abans i ordena als diputats la redacció d'una nova Constitució per al 30 de setembre.

2 de setembre

El gran muftí apel·la als musulmans a no prendre les armes els uns contra els altres; sis dels 12 districtes txetxens són en mans dels opositors a Dudàiev.

8 de setembre

Èxode de refugiats (russos, cosacs i txetxens) cap a la regió de Stavropol, en territori rus.

15-16 de setembre

L'oposició ocupa una part de Grozni, fent esclatar un dipòsit d'armes.

Els comunicats oficials no parlen de grups de l'oposició sinó d'agressió russa. Fins a finals de mes, les lluites continuen aferrissadament.

25-26 de novembre

Atac de l'oposició txetxena sobre Grozni. Avturkhànov anuncia a la televisió la presa del poder per part de l'oposició. Contraatac victoriós de les tropes de Dudàiev.

27 de novembre

Moscú admet la participació de soldats russos en l'atac de l'oposició sobre Grozni i anuncia que una reunió del Consell de Seguretat l'endemà discutirà la situació a Txetxènia.

Desembre

Desplegament militar rus de 40.000 homes i inici dels bombardejos.

11 de desembre

Inici de l'operació militar russa a gran escala.

Fonts: Keesing's Record of World Events, 1994-1998 / Reuters News Service 1994-1998 / Russia Today URL: <http://www.russiatoday.com> / RFE/RL URL: <http://www.rferl.org>

Els interessos petrolers en el mar Caspi

Segons els experts, el mar Caspi amaga reserves demostrades de més de 42.000 milions de barrils de cru i entre 236 i 337 bilions de metres cúbics de gas natural. I les explotacions només han fet que començar. Algunes estimacions calculen en uns 200.000 milions de barrils les reserves totals de petroli, fet que convertiria el Caspi en el segon dipòsit de reserves petroleres del món, per radera del Golf Pèrsic; encara que ja han començat a aparèixer opinions qüestionant aquestes espèctatives. Els principals consorcis instal·lats a la zona (formats per companyies petroleres dels EUA, Regne Unit, Federació Russa, Noruega, Turquia, Japó, França, Aràbia Saudita i Azerbaidjan, en particular) representen inversions de 18.000 milions de dòlars.

Consortis existents (maig 1997)

Nom	Data creació	Reserves de petroli (en milions de tones)	Inversió de capital (en milions de dòlars)
AIOC	sept.94	500	8.000
CIPCO	nov.95	120	1.500
NAOC	feb.97	60-120	2.000
SHAH DENIZ	junio 96	200	4.000
LDTD	enero 97	nd	nd

Principals rutes del petroli existents i en projecte

Elaboració pròpia amb dades de *Le courrier des pays de l'Est*, n° 423, octubre 1997, París.

DCIDOB 65. Txetxènia.

Cronologia Internacional.

Cronologia Internacional

De desembre de 1997 a març del 1998

Desembre 1997

1-10. Japó. Es celebra a Kioto la Conferència sobre el Canvi Climàtic, organitzada per Nacions Unides, que té com a objectiu bàsic arribar a un acord sobre la reducció de l'emissió de gasos d'efecte hivernacle, causants de l'augment de la temperatura mundial.

2. Canadà. Conferència Internacional per a la signatura del Tractat per a la Prohibició de mines antipersonals, que serà signada per més de 125 països, però amb l'important absència dels Estats Units, Xina i Rússia.

Pakistan. El president Faruk Ahmed Leghari presenta la dimissió, acusant el primer ministre Nawaz Sharif de voler obtenir un poder absolut.

3. Corea del Sud. El ministre de Finances, Lim Chang-yuel i el director general del FMI, Michel Camdessus, signen un pla pel qual el FMI coordinarà un préstec de 55.000 milions de dòlars perquè Corea - 11a potència econòmica mundial - alleugereixi la seva economia. És la més gran operació financera feta a un país des de la creació del FMI.

4. Haití. Inici de la retirada de tropes de Nacions Unides degut al final del mandat que aquestes tenien sobre el terreny.

6. Marroc. Eleccions per la formació de la Càmera de Consellers (Senat), per votació indirecta. Amplia victòria de les formacions de centre i dreta.

Sri Lanka. Violents combats entre soldats governamentals i els separatistes tàmils en diferents zones de l'illa, resultant-ne morts més de 400 soldats d'ambdós bàndols.

7. Sèrbia. Eleccions presidencials. Per tercera vegada en els darrers tres mesos, un nou intent d'elegir un president pel país. Boicot dels albanesos i de l'oposició democràtica. L'ex-comunista Milan Milutinović i l'ultranacionalista Vojislav Seselj hauran d'anar a una segona volta, ja que cap dels dos ha aconseguit el percentatge suficient de vots per assumir el poder.

8. UE-Mèxic. La Unió Europea i Mèxic arriben a un acord per la creació d'una "Associació Econòmica, concertació política i cooperació", que obrirà pas a una àrea de lliure comerç euro-mexicana. Amb aquest compromís, la UE vol veure compensada la disminució de la seva presència després de la signatura del Tractat de Lliure Comerç entre Estats Units, Mèxic i Canadà.

Tailàndia. Continua la crisi econòmica asiàtica. El govern tailandès es veu obligat a tancar 56 de les 91 entitats bancàries del país, pas previ i obligatori per poder rebre l'ajut del FMI.

9. Iran. Inici de la VIII Cimera de l'Organització de la Conferència Islàmica, que agrupa a 55 països musulmans. Fortes diferències entre el Guia de la Revolució, Ali Jamenei, i el president de la República iraní, Jatamí, qui propugna un acostament a Occident.

9-10. Alemània. Reunió del Consell Internacional per a l'Aplicació dels Acords de Pau de Dayton, que reuneix els tres membres de la presidència col·legiada bòsnia. Davant les amenaces europees, s'acorda crear un passaport comú, una llei de ciutadania i una llei sobre el funcionament del Consell de Ministres. Es reforça el paper de l'Alt Representant, en mans de Carlos Westendorp.

10. Noruega-Suècia. L'Organització de la Campaña Internacional contra les mines antipersonals (ICBL) i la seva fundadora, Jody Williams, reben a Oslo el premi Nobel de la Pau.

Rwanda. Més de 300 morts i 200 ferits en un atac dels rebels hutus al camp de refugiats de Mudenden, al nord-oest del país; les víctimes són tutsis que fugien de la regió congolense de Masisi. Fonts no governamentals consideren que els morts poden arribar al miler.

11. Xile. Eleccions parlamentàries. Tot i la victòria dels partits governants, l'avenç electoral de la dreta no permetrà liquidar la democràcia tutelada que ha bastit Pinochet.

Regne Unit. Tony Blair, primer ministre britànic, a Gerry Adams, líder del Sinn Féin per parlar de la pacificació de l'Ulster. És la primera visita d'un líder del Sinn Féin a un primer ministre britànic, 76 anys després de la històrica visita de Michael Collins al Primer Ministre Lloyd George.

12-13. UE. Cimera de Luxemburg dels països de la UE, que tracta la cinquena ampliació de la UE. S'arriba al acord històric de l'ampliació a l'Est. En una primera velocitat s'acorda acollir Polònia, Hongria, Rep. Txeca, Estònia, Eslovènia i Xipre. Turquia és convidada a la Conferència Europea, que és coneguda com la sala d'espera per l'entrada a la UE. Lituània, Letònia, Rumania, Bulgària i Eslovàquia conformaran una futura ampliació.

14. Turquia. Mesut Yılmaz, primer ministre turc, rebutja l'invitació de la UE per tractar a la Conferència Europea del mes de març el tema de la seva integració i anuncia un procés d'integració a Turquia del nord de Xipre. És una declaració de facto de la ruptura del procés de pau pel conflicte xipriota.

16. OTAN. Es reuneixen a Brusel·les els països membres de l'OTAN, l'acord principal es l'invitació a Polònia, Hongria i la República Txeca a adherir-se en un futur a l'organització. Espanya s'integra totalment en l'estructura militar de l'OTAN.

18. Corea del sud. Eleccions presidencials. Kim Dae Jung, històric líder opositor i defensor de les llibertats civils, derrota a Lee Hoi Chang, aspirant del partit governant. Obté un 40,4% dels vots enfront del 38,6% de Hoi Chang.

Jamaica. Eleccions legislatives. El Partit Nacional del Poble (PNP) del Primer Ministre P.J. Patterson obté el triomf amb el 55% dels vots, derrotant el Partit Laborista i el Moviment Nacional Democràtic. La jornada electoral ve marcada per diversos esclats de violència.

19-20. Algèria. Continua l'escalada de violència. En dos dies de fortíssima violència 79 persones han estat assassinades, segons versió oficial, a Larba, Lakhària i Blida.

21. Sèrbia. Eleccions presidencials. Per quarta vegada en els darrers tres mesos votacions per elegir el nou president de la República. Boicotejats per l'oposició democràtica i la minoria albanesa, els dos representats més votats en la primera volta, s'enfronten; resultant vencedor l'oficialista Milan Milutinovic. Vojislav Seselj, del ultradretà Partit Radical, acusa el Govern de frau electoral. Els països occidentals reben alleugerits la derrota de Seselj.

Lituània. Eleccions presidencials. Primera volta de les eleccions, l'ex-fiscal general Arturas Vaulauskas, recolzat pels neocomunistes és el més votat, per davant de Valdas Adamkus, un ecòleg nord-americà d'origen lituà. Vaulauskas tot i la victòria, no aconsegueix els vots suficients, fent-se necessària una segona volta.

22. Mèxic. Grups paramilitars vinculats al PRI (Partit Revolucionari Institucional) assassinen a 45 indígenes indefensos a Acteal, a la regió Los Altos, Chiapas. La massacre, majoritàriament perpetrada contra dones i nens, va dirigida contra els partidaris de l'EZLN, Ejército Zapatista de Liberación Nacional, que actua a la zona des del gener de 1994. L'oposició i l'Església han acusat al Govern de no fer res per aturar les matances.

24. Corea del sud. El G-7 i el FMI acorden realitzar un avançament del préstec de 10.000 milions de dòlars per evitar el col·lapse financer de Corea. L'acord és possible ja que Lim Chang Yuel, ministre d'Economia, reconeix que el deute extern del país arriba a 200.000 milions de dòlars, el doble del que havia admès anteriorment.

25. Algèria. Eleccions al Consell de la Nació, segona càmera del Parlament. Victòria contundent de l'Agrupació Nacional Democràtica (RND), el partit del president Liamin Zeral. Dels 96 escons en joc n'obté 80, que junt als 10 del Front d'Alliberament Nacional i els dos del Moviment de la Societat per la Pau, fan que la coalició governamental n'obtingui 92.

27. Ulster. El procés de pau per Irlanda del Nord en perill. L'assassinat, a la presó d'alta seguretat de Maze, del terrorista paramilitar lealista Willy Wright, a trets, per part de membres del INLA, excissió de l'IRA, ha posat en perill les negociacions de Stormont. L'escalada de violència continua per la resposta dels lealistas; amb la mort d'un ex-membre del IRA, Seamus Dillon, per part de membres del LVF, companys de l'assassinat Wright.

Algèria. Continua la tragèdia. En la setmana anterior al Ramadan continuen les matances, 248 persones són assassinades al sud i sud-oest del país. La continuació de la violència fa intuir que el Ramadan serà encara més sagnant. A les poblacions de Safsaf, Oued Sly y Hassi Bahbah es repeteixen les escenes dantesques dels darrers anys, mort i desolació.

29. Sèrbia. El nou president de Sèrbia, Milan Milutinovic, assumeix les funcions de president del país. Els 82 membres del Partit Radical serbi, de Seselj, que ha titllat de frau el procés electoral, abandona la sala en el moment d'acatar el càrrec Milutinovic, però sense boicotejar l'acte.

Algèria. En el primer dia del Ramadan perpetrada la més gran matança en els sis anys de guerra civil no declarada. 412 persones -vells, nens i nenes majoritàriament- són esquarterades, decapitades i esbullerades a la província de Relizan, concretament a les poblacions de Uled Jerrarba, Sidi Sahnin i Uled Bentayeb. L'exèrcit argelí arriba un cop la massacre ja ha estat realitzada, i malgrat totes les altres versions solament reconeix 78 morts.

29-30. Kenya. Eleccions presidencials i legislatives. Tot i el caos organitzatiu i les fortes escenes de violència les eleccions donen com a guanyador a l'actual president i cap de la Unió Nacional Africana de Kenya (KANU), Arap Moi. Els resultats obtinguts fan que no sigui necessària una segona volta.

Gener 1998

1. Burundi. Rebels hutus assassinen 284 persones en un camp de refugiats a la zona de Rukamuru, prop de l'aeroport de la capital Bujumbura. Els múltiples assassinats provoquen una fugida de refugiats.

Regne Unit. El Regne Unit assumeix la presidència rotatòria de la Unió Europea. Durant aquests sis mesos haurà de dirigir el creixement de la UE a l'Est d'Europa i Xipre i, ultimament el naixement de la moneda única, sense que la lliura esterlina vulgui formar part del sistema.

Ulster. Continua en crisi el procés de pau. Durant la festa de l'arribada de l'any nou la Força de Voluntaris Lealistas (LVP) ataquen el Clifton Tavern, un pub catòlic al nord de Belfast, produint un mort i cinc ferits. Les tropes britàniques tornen a patricular pels carrers de Belfast.

2. França. Un moviment de persones en situació d'atur realitza ocupacions per tot el país. El moviment iniciat a Marsella amb l'ocupació del local de l'ASSEDIC, Associació pel Treball a la Indústria i el Comerç, encarregat de la gestió de l'assegurança de l'atur, s'extén per tot el país. Els aturats recolzats pel Partit Comunista Francès, els ecologistes, la CGT i segons enquesta pública el 65% de la població, demanen una prima de 3.000

francs. Lionel Jospin davant un problema que afecta el 12,4% del país (3,1 milions d'aturats) promet ajut.

3. Mèxic. Emilio Chayffet, secretari de Governació (ministre de l'Interior) presenta la dimissió, demanada per gran part de l'opinió pública i l'oposició, al ser acusat de crear i tolerar el clima d'impunitat i violència que provocà la massacre a Chiapas. Paral·lelament unitats de l'Exèrcit realitzen un ampli desplegament militar a La Realidad, cuartel general de l'EZLN i lloc des d'on el Subcomandant Marcos envia els seus missatges.

4. Israel. David Levy, ministre d'exterior del govern Netanyahu, presenta la dimissió en no estar d'acord amb la política palestina del govern i en el retall social que es planteja en el pressupost. La dimissió del líder moderat del partit Geshar fa que els falcons assumeixin més poder i que els palestins perdin el seu millor interlocutor.

Lituània. Sorpresa a la segona volta de les eleccions presidencials a l'estat bàltic. L'americano-lituà Adamkus, que en la primera volta assolí un 27,8% dels vots assumeix la presidència al vencer per un ajustat 50,29% per un 49,71% a l'ex-fiscal Paulaskas, que en la primera volta havia tingut un recolzament del 45,3% de l'electorat.

5. Itàlia. El Govern de Prodi demana ajuda a la Unió Europea per tal de fer front a l'èxode kurd, que ja arriba a 1.200 persones, els quals han demanat asil polític al país. Alemanya i Turquia critiquen obertament la política italiana de braços oberts.

7. Xile. La Càmera de Diputats aprova una declaració de rebuig i de repudi a l'incorporació de Pinochet al Senat com a senador vitalici.

8. Indonèsia. Persisteix la tempesta monetària asiàtica i la rúpia indonesia cau un 22,8% en un sol dia i la borsa perd 12 punts; la crisi financera es tradueix en mostres de pànic de la població, reflexat en l'assalt a supermercats i l'acaparament d'aliments.

Rwanda. Nou monges catòliques assassinades al poblat de Rwerere, al noroest de Rwanda, en un atac realitzat per rebels hutus. La situació a la zona dels Grans Llacs no és de guerra oberta, però és evident que la lluita s'amplia cada dia més.

9. Ulster. La ministra britànica per Afers de l'Ulster, Mo Mowlam, relitza un gest ferm per mantenir en vida el procés de pau al visitar els presoners lealistas i republicans de la presó de màxima seguretat de Maze.

11. Cuba. Eleccions al Parlament i a les Assemblees Provincials. 601 candidats opten a 601 escons a les eleccions generals d'avui. Fidel Castro considera que aquestes eleccions no envegen res a les que es realitzen a Europa. El resultat és una "victòria" per la revolució de Fidel. Els vots en blanc i els nuls no superen el 9%.

Pakistan. 22 musulmans xiites assassinats en un cementiri de Lahore, capital de la província de Punjab, per tres militants extremistes de la majoria sunní. Les morts s'inscriuen en la constant violència entre aquests dos grups del Punjab, que a 1997 va provocar més de 150 persones assassinades. Cal dir que a la resta del país la convivència entre els dos grups no és conflictiva.

Algèria. Continua l'horror. 400 persones assassinades a Sidi Hamed, a 30 km. d'Alger, després de que els integristes han fet esclatar una bomba a una videoteca on hi havia una alta nombre de persones; l'explosió ha fet sortir ràpidament a la gent, essent ametrallats. La sensació d'impunitat amb la que actuen els grups terroristes és cada dia més patent.

12. Mèxic. Més de 100.000 mexicans es manifesten a la capital contra l'assassinat de 45 persones a Acteal, cridant consignes contra els militars i demanant al Govern la fi de la guerra bruta.

14. Montenegro. Partidaris del president derrotat electoralment Momir Bulatovic -home de palla de Slobodan Milosevic- intenten frenar l'investidura del nou president Milo Djukanovic, efectuant atacs contra la seu del Parlament i als principals carrers de la capital, Podgòrica. 45 policies i 6 manifestants resultent ferits en els disturbis. Djukanovic és investit a Cetinje, antiga capital montenegrina.

Croàcia. Croàcia recupera de forma pacífica la plena sobirania sobre la totalitat del seu territori seguint els acords de Dayton i d'Erdut. Després de dos anys de mandat de Nacions Unides, el ric territori de l'Es-lavònia oriental -que va ser ocupat pels serbis- és recuperat pels croates i esdevé el punt final del conflicte croato-serbi que s'inicià el 1991.

16. Turquia. El Refah, Partit del Benestar, de signe islamista, il·legalitzat pel Tribunal Constitucional de Turquia per atemptar contra l'Estat laic. Necmettin Erbakan, president del partit i Primer Ministre entre juny del 1996 i juny de 1997, inhabilitat per un període de cinc anys. El Refah va obtenir en les darreres legislatives el 21% dels vots i té 4,2 milions d'afiliats; es considera que la ja esperada sentència conduirà cap a un nou partit de signe islamista i que serà dirigit per noves cares.

17. Estats Units. Bill Clinton és el primer president dels Estats Units en exercici que es veu obligat a prestar declaració com acusat en un procés civil, endegat per Paula Jones, que denuncia a Clinton per assetjament sexual. La declaració del president s'allarga més de quatre hores.

Guinea Equatorial. Angel Serafin Seriche restablert en les seves funcions de Primer Ministre pel president Teodoro Obiang 48 hores després que presentés la dimissió.

18. Bòsnia i Hercegovina. El Parlament serbo-bosnià elegeix un Govern d'Unitat Nacional de la República Srpska, encapçalat per Milorad Dodik, un polític moderat i prooccidental. Dodik, líder del minoritari Partit dels Socialdemòcrates Independents (2 dels 83 escons del Parlament), es declara partidari dels Acords de Dayton i de la franca col·laboració amb la comunitat internacional, considerant clau de futur la recuperació econòmica de la república.

20. Rep. Txeca. Vaclav Havel és reelegit president de la República en segona ronda, en un moment difícil pel país, després de la dimissió forçada de Vaclav Klaus.

Algèria. Una troika comunitària, formada per Gran Bretanya, Àustria, Luxemburg i el vice-president de la Comissió Europea, Manuel Marín, visita Algèria on en menys de 24 hores s'entrevisten amb l'oposició del país i els Govern algerià, però no se'ls deixa conversar amb les víctimes del terrorisme.

21-25. Cuba. Històrica visita de Joan Pau II a Cuba, on és rebut per desenes de milers de cubans. El cap de l'Església en la benvinguda demana que Cuba s'obri al món i que el món s'obri a Cuba. Reclama l'alliberament de presoners polítics i l'obertura de reformes democràtiques.

22. Bòsnia i Hercegovina. Detingut Goran Jelisic, un dels serbo-bosnis que reclama el Tribunal de La Haia, acusat d'haver assassinat 16 musulmans l'any 1992 al camp de detenció de Luka.

24. Guinea Ecuatorial. Fonts de l'oposició democràtica guineana condemnen les detencions i posteriors tortures a centenars de persones de l'ètnia bubí, acusats pel Govern Obiang de pertanyer al MAIB, Moviment d'Autodeterminació de l'Illa de Bioko. El govern respon que tan sols "ha neutralitzat a nou terroristes".

28. Estats Units. Bill Clinton, un cop frenat l'impacte inicial del seu nou escàndol sexual amb la ex-becària Mònica Lewinski, està decidit a un nou atac contra l'Iraq, per la continuada oposició al control d'armament als palaus presidencials. Gran Bretanya dona suport als Estats Units, però els països àrabs, França i Rússia busquen vies de diàleg com a solució del conflicte.

29. Algèria. Fi del Ramadan més violent. Més de 1.000 persones han estat assassinades en el que ja es coneix com el Ramadán més sagnant que ha patit Algèria des de l'inici de la guerra civil no declarada. 34 persones mortes en el darrer dia del Ramadan a les regions de Yelfa i Laguat.

Febrer

1. Sri Lanka. Més de 300 guerrillers tàmil i 20 soldats de l'Exèrcit de Sri Lanka morts en violents combats al nord de l'illa. Els separatistes tàmil responen amb un nou atac a Kilinochi, al sud de la península.

Costa Rica. Eleccions a la presidència de la República en un clima d'apatia. Els dos milions de votants cridats a les urnes elegeixen a Miguel Angel Rodríguez, líder del PUSC, Partido de Unidad Social-Cristiano. El PLN, Partido de Liberación Nacional, actualment al poder, pateix una forfíssima devallada.

3. Armènia. El president armeni Levon Ter-Petrosian presenta la dimissió davant les fortes crítiques a la seva posició entorn l'Alt Karabakh, enteses com una búsqueda de compromís amb el Govern àzeri. La dimissió de Ter-Petrosian pot provocar una crisi a la ja de per sí inestable Transcaucàsia. Robert Kocharian substituirà a Terpetrosian.

4. Marroc. Hassan II encarrega per primera vegada a un socialista la formació de govern. Abderraman Yussufi, líder del partit més votat en les darreres legislatives del 14 de novembre, haurà de buscar aliats per poder-ho portar a terme.

Afganistan. Un fort terratrèmol a la província de Tajar -prop de la frontera amb Tadjikistan- provoca més de 4.400 morts.

6. França. El prefecte Claude Erignac, la més alta autoritat de l'Estat francès a l'illa de Còrsega, assassinat a trets. Una organització nacionalista desconeguda fins al moment, Sampieru, és la probable executora.

7. Bòsnia i Hercegovina. Els serveis d'intel·ligència de l'Armija capturen en una espectacular acció especial Hajika Turajlic, serbo-bosni acusat d'haver assassinat el viceprimer ministre bosni Goran Vasic. Els dirigents serbo-bosnis critiquen l'acció, i acusen les autoritats bòsnies de segrest.

8. Xipre. Eleccions presidencials. El conservador Glafcos Clerides és el candidat més votat, però caldrà esperar a una segona volta per veure quin serà el candidat elegit.

Algèria. Una delegació d'eurodiputats visita Argèlia amb l'objectiu d'obrir un espai al diàleg; els parlamentaris europeus es troben amb la negativa de les autoritats algerianes de poder visitar les zones atacades i els supervivents de les matances.

9. Geòrgia. Xeverdnadzé, president de Geòrgia, surt il·lès d'un espectacular atemptat a Tiflis. Les autoritats georgianes acusen de l'acció l'il·legal organització Mjedrioni.

11. Sierra Leone. Les forces africanes de pau liderades per Timothy Shelpidi inicien l'atac a la capital, Freetown, per derrocar el colpista Paul Koroma. En un intens bombardeig, les tropes africanes de pau volen retornar el poder a Ahmed Tejan Kabbaj, antic president elegit democràticament. La ciutat cau en poques hores de lluita i el colpista és detingut.

12. Cuba. El règim de Fidel Castro allibera uns 200 presoners polítics i comuns. La més gran amnistia des de 1979, quan Castro alliberà 3.600 presoners en el marc de diàleg amb l'exili cubà, és vista com una resposta al prec de Joan Pau II, tot i que de la llista donada pel cap vaticà uns 70 presoners continuen privats de llibertat.

13-14. Indonèsia. La difícil situació econòmica del país, produïda pel fort increment de preus, es plasma amb atacs a la minoria xinesa. La violència es situa principalment a la ciutat costanera de Pamanukan, a l'illa de Java, on almenys un xinès és assassinat i desenes en resulten ferits.

Bòsnia i Hercegovina. Dos serbo-bosnians dels reclamats pel Tribunal Internacional de La Haia s'entreguen voluntàriament al nord de Bòsnia, a la ciutat de Bosanski Samac. Són els primers serbo-bosnis que s'entreguen voluntàriament a forces de l'ONU.

15. Xipre. Segona volta de les eleccions presidencials. El conservador Glafcos Clerides reelegit cap de l'Estat de Xipre per un ajustat marge davant de Giorgios Iacovu, líder socialista.

Algèria. Continuen les matances. En els darrers tres dies 36 persones assassinades a les poblacions de Tasmena i Sidi Amer.

16. Índia. Inici del procés electoral a la Índia per a la formació de Govern. La principal figura de les eleccions és Sònia Gandhi, la vídua de Rajiv Gandhi, que ajudarà al Partit del Congrés, davant la força del nacionalista BJP, Partit del Poble de la Índia, màxim candidat a formar Govern.

19. Kuwait. Tropes nord-americanes arriben a Kuwait en el desplegament militar Tro del Desert. En i el context internacional busca una solució pactada al conflicte.

Sèrbia. Milan Milutinovic, president serbi, designa a Mirko Marjànovic com a primer ministre en funcions, amb l'objectiu

d'apuntalar la debilitada economia sèrbia i ningunejar el problema de Kosovo. Tan el primer ministre, Marjànovic, com el president Milutinovic, són dos aliats incondicionals de Slobodan Milosevic.

UE. El Parlament Europeu aprova per 129 vots a favor i 77 en contra una resolució que repudia l'autonomenament de Pinocchet com a senador vitalici del Senat xilè.

Geòrgia. 4 observadors de Nacions Unides segrestats a la població de Zugdidi, feu dels seguidors de l'antic president Zviad Gamsajurdia. Els segrestadors reclamen l'alliberament dels 11 detinguts per l'intent d'assassinat del president Xeverdnadzé.

20. Iraq. Kofi Annan, secretari general de Nacions Unides, inicia una visita a Iraq per intentar trobar una solució pactada al conflicte creat pel bloqueig de Hussein a la inspecció de la UNSCOM als palaus presidencials.

Ulster. El Sinn Fein és expulsat de la Taula per la Pau per l'Ulster, que es realitza al Palau de Stormont. L'expulsió és una resposta a l'assassinat de dos protestants pro-britànics, dels quals ha estat responsabilitzat l'IRA.

21-22. Regne Unit. Reunió dels G-7 més Rússia. La reunió dels 7 països més industrialitzats del món més Rússia reunits a Londres reclama al Japó un pla de reactivació econòmica per poder així aturar la crisi econòmica asiàtica. A la reunió s'acorda la creació d'un Pla pel Treball.

22. Iraq-ONU. Kofi Annan, secretari general de Nacions Unides, aconsegueix un pla que evita la solució militar del conflicte. L'acord amb Saddam Hussein contempla l'obertura dels palaus presidencials sense límits a les forces de la UNSCOM, que hauran d'anar acompanyades de diplomàtics de cada país del Consell de Seguretat de l'ONU i la potenciació del programa aliment per petroli. Els Estats Units mostren les seves reserves al pla acordat. La satisfacció és, però, generalitzada.

23. Albània. La ciutat de Shkodra, al nord del país, pateix l'atac d'una banda armada, creant por generalitzada entre la població i extenent-se de nou la sensació de caos generalitzat que va patir el país mesos enrera. Fatos Nano, primer ministre, respon amb la destitució del cap de policia.

25. Corea del sud. Kim Dae-Jung pren possessió del càrrec de president de Corea. El president pretèn obrir el país a buscar noves relacions amb Corea del Nord i renovar el sistema, donant noves atribucions al paper del primer ministre, implicar-se en la democratització del país i impulsar l'economia.

26. Geòrgia. Alliberats els observadors de Nacions Unides sans i estalvis, que havien estat segrestats a Zugdidi.

Suïssa. Tensió entre el Govern suís i Israel arran de la detenció de cinc agents del Mossad, servei d'intel·ligència israelià, quan col·locaven micròfons a una casa de Berna. El Govern israelià demana excuses ràpidament.

27. UE. La Comissió Europea avalua les condicions dels països per l'entrada a la Moneda Única. 14 dels 15 països compleixen els requisits, tan sols Grècia no compleix les prerrogatives. Regne Unit, Dinamarca i Suècia s'autoexclueixen de la seva entrada a la moneda única en la primera fase.

28. Colòmbia. La guerrilla FARC, Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia, arrassen una unitat d'elit de l'exèrcit colombià en la selva del Caquetà. Es calcula que entre 80 i 100 soldats colombians moren en l'atac de la principal guerrilla que opera al país.

Març

1-2. Sèrbia-Kosovo. 16 kosovars i 4 soldats serbis morts al poble de Likosane, a la regió de Srbica, en el fet més greu de la tensió entre serbis i la majoria albanesa de Kosovo des del 1990. La repressió de l'Exèrcit serbi és vista, segons fonts sèrbies, com una resposta a les diferents emboscades contra interessos serbis per part de l'Exèrcit d'Alliberament de Kosovo (UCK). Pels kosovars és un exemple més de la política de neteja ètnica de Milošević. La policia sèrbia reprimeix durament a milers d'albanesos que protestaven a Pristina contra la repressió sèrbia.

3. Índia. Les eleccions arriben a la fi, després de diverses fases de votació al llarg del país, amb la victòria del nacionalista Partit del Poble de l'Índia (BJP) que voreja la majoria absoluta amb 240 escons, seguit del Partit del Congrés que n'obté 166. La veritable guanyadora dels comicis és Sònia Ghandi que gràcies a la seva presència en el procés electoral permet frenar la caiguda anunciada del Partit del Congrés.

4. Israel. El president israelià, Ezer Weizman, és reelegit per un segon mandat de cinc anys gràcies al suport de 63 dels 120 membres del Knesset. Saúl Amor candidat del governant Likud n'obté 49.

5. EUA-Puerto Rico. La Càmera de Representants nord-americana aprova per un sol vot la consulta sobre l'autodeterminació de Puerto Rico. La Càmera, per la qual l'actual situació de l'Illa és colonial, considerarà el resultat vinculant pel Govern de Washington.

Grans Llacs. A Butengo, República Democràtica del Congo, els combats entre les tropes de Kabila i les milícies mai-mai produïxen més de 300 morts. A Rwanda, l'exèrcit del país, majoritàriament tutsi, ataca extremistes hutus, morint-ne almenys 135.

Sèrvia-Kosovo. Continua la repressió de les forces sèrbies contra la majoria albanesa de Kosovo. Les tropes de Milošević ataquen la regió kosovar de Drenica; a Prekaz són assassinades almenys 26 persones considerades pel Govern serbi terroristes. Fonts albaneses xifren en 75 les persones assassinades per les tropes sèrbies.

6. Turquia. Els islamistes turcs s'organitzen en un nou partit, el Partit de la Virtut (Fazilet), hereu del prohibit Partit del Benestar (Refah), i continuen essent el principal grup al Parlament.

8. Colòmbia. Eleccions parlamentàries enmig d'un profund descrèdit de la classe política pels flagrants casos de corrupció. Les eleccions marcades per un alt abstencionisme d'un 56%, i pels fets de Caquetà, on van morir la majoria de soldats d'una unitat d'elit, donen la victòria al Partit Liberal del president Samper i marquen una forta caiguda dels partits d'esquerra.

9. Sèrbia-Kosovo. Milers de manifestants

es concentren a Pristina, capital de Kosovo, per protestar pacíficament contra l'actuació de les tropes sèrbies. La policia sèrbia dona la xifra de 60 cadàvers, d'entre ells 14 dones i 12 nens, però es calcula les morts en més de 200. Felipe González és abalat per les grans potències com a mediador del conflicte.

10. Indonèsia. El Parlament indonesi, en un 90% d'elecció directa o indirecta del president i del 10% restant que ha d'acatar els principis de Govern, reelegeix Suharto per un setè mandat de cinc anys. El vicepresident escollit i el Govern format, entre el que es troba una de les seves filles, no agrada al FMI.

Israel. Tres treballadors palestins morts i dos de molts greus per un "error" de dos soldats israelians en un control de carretera prop d'Hebrò. L'assassinat dels palestins i la posterior posada en llibertat dels soldats provoca una onada de protestes als carrers que recorda escenes de la Intifada.

Índia. El líder moderat nacionalista hindú, Atal Behari Vajpayee, cap del BJP, Bharatiya Janata Party, és l'encarregat de formar Govern després d'haver-li-ho proposat el president de la República, K.R. Narayanam.

10-11. Xile. Pinochet abandona el comandament de l'Exèrcit xilè a l'Escola Militar de Santiago, lloc conegut com a centre de repressió durant la dictadura, i cedeix el seu lloc al general Ricardo Izurieta. El dictador Pinochet no abandona el seu paper en la política del país ja que s'autonomena senador vitalici.

11. Dinamarca. Eleccions parlamentàries. La coalició de centre-esquerra de Poul Nyrup Rasmussen és la vencedora per un mínim marge davant el liberal Uffe Ellemann-Jensen. L'actual primer ministre Poul Nyrup Rasmussen governarà amb coalició del partit Radical.

12. UE. La Unió Europea i els 11 països convidats en un futur a pertanyer-hi es reuneixen a la Conferència Europea. El més destacable és la no assistència de Turquia, en una conferència on el principal tema de debat és l'ampliació de la UE a l'Est.

Sèrbia-Kosovo. Continua la repressió sèrbia a Kosovo. Els albanesos de Kosovo denuncien la política de neteja ètnica sèrbia.

13. Corea del Sud. Kim Dae Jung, el recent elegit president coreà, promulga una àmplia amnistia que abarca el 12% de la població, és a dir, a 5,5 milions de coreans.

14. Marroc. Després de llargues negociacions, Abderraman Yussufi, aconsegueix formar Govern. Una coalició de centre-esquerra és la que presenta al palau presidencial de Hassan II. Yussufi és el primer socialista després de 40 anys que dirigirà el Govern marroquí.

Índia. Sònia Ghandi, vídua de Rajiv Ghandi, és elegida presidenta del Partit del Congrés Indi.

15. França. Eleccions regionals a França. Tot i la victòria percentual de la coalició d'esquerres, es destaca el resultat del feixista partit de Le Pen, el Front Nacional, que esdevé àrbitre de la situació política.

16. Armènia. Primera volta de les eleccions presidencials. La victòria del cap d'Estat interí i ex-líder de l'enclau d'Alt Karabakh, Robert Kocharian, amb un 38%

de vots i el segon lloc amb un 30% dels vots per Karen Demirchian, antic cap comunista de la república caucàsica, fa que aquests siguin els dos protagonistes de la segona volta presidencial.

Xina. L'Assemblea Nacional Popular (ANP), l'òrgan legislatiu de Xina, aprova la nova direcció col·legiada del país, entre els que cal destacar la reelecció de Jiang Zemin com a President de la República, essent també Secretari General del Partit Comunista, l'elecció del discutit Li Peng al front del Parlament, i el renovador Zhu Rongji, com a nou cap de Govern.

19. Índia. Atal Behari Vajpayee, líder del partit nacionalista hindú, Bharatiya Janata Party, és el nou primer ministre de l'Índia gràcies a la fràgil coalició aconseguida amb 12 petits partits.

20. França. Terrabastall polític a França pel pacte de cinc notables francesos de la dreta amb el Front Nacional de Jean-Marie Le Pen.

22. Sèrbia-Kosovo. Eleccions "presidencials" a Kosovo, tolerades pel règim serbi. Ibrahim Rugova, el líder de la Lliga Democràtica de Kosovo (LDK) i actual president de la República de Kosovo, -no reconeguda internacionalment- reelegit al càrrec. En un moment de forta tensió amb el règim serbi, cal destacar que el 85% de la població albanesa dona el seu suport al procés electoral.

Moldàvia. El Partit Comunista és el partit més votat, amb un 30% dels vots, en les eleccions parlamentàries, segons la Comissió Electoral Central.

23. Fed. Russa. Ieltsin destitueix tot el Govern de forma sorprenent, tot i demanar que els ministres continuïn en els seus càrrecs fins l'elecció del nou primer ministre, Serguei Kirienko -un jove tecnòcrata-.

24. Sèrbia-Kosovo. Nous enfrontaments a Kosovo amb el resultat de quatre albanesos i un policia serbi morts. S'estableix un nou Govern a Belgrad entre els antics comunistes i el Partit Radical d'extrema dreta de Vojislav Seselj, contrari als acords de Dayton.

25. Tadjikistan. Nous enfrontaments entre el Govern de la república i forces islamistes. Després d'un fort intercanvi de trets, 20 persones perden la vida.

Colòmbia. Es dona a la llum pública el pre-acord de pau signat a Madrid el 9 de febrer entre el govern de la nació i l'ELN, Exèrcit d'Alliberament Nacional, liderat pel ex-sacerdot espanyol, Manuel Pérez.

26. Algèria. 58 civils morts en dos atacs realitzats per forces islamistes al sud-oest del país, concretament a Ued Buaiha i Adda Bensekran.

29. Ucraïna. Eleccions parlamentàries a Ucraïna amb el rerafons de la tensió amb els tartars de Crimea que no tenen reconegut el dret a vot ja que encara no se'ls ha concedit la nacionalitat ucraïnesa. Els comunitats amb un 25% dels vots són els clars vencedors davant el centre i la dreta. El President Leonid Kuchma i els nacionalistes ucraïnesos són els grans perjudicats dels resultats electorals.

Algèria. 70 integristes islàmics assassinats a la zona de Relizan, després d'una intensa pressió de l'Exèrcit argelès.

29. Israel-Palestina. El dirigent militar del moviment integrista palestí Hamas, Muhyiddin al Sharif, assassinat a trets i des-

prés el seu cos fet volar per més de 50 kg d'explosius. La notícia de la seva mort produeix una onada de protestes als territoris ocupats. Es desconeix encara l'autoria del crim.

30. Armènia. Segona volta de les eleccions presidencials a Armènia. Robert Kocharian, primer ministre i president provisional, és elegit amb més del 60% dels vots, enfront Karen Demirchian. La victòria és considerada una dificultat més per l'assoliment de l'estabilitat a l'enclau de l'Alt Karabakh.

Romania. El primer ministre, Víctor Ciorbea, presenta la dimissió per la manca de suport parlamentari. El president, Emil Constantinescu, accepta la dimissió i cedeix el càrrec a l'actual primer ministre, Gavril Dejeu.

DCIDOB 65. Txetxènia.

El conflicte de Txetxènia.
Francesc Serra

El conflicte de Txetxènia

Francesc Serra*

La situació del poble txetxè al moment de la dissolució de l'URSS

En els últims anys de la *perestroika* i de l'existència de l'URSS, el poble txetxè apareix com un element fonamental a tenir en compte en l'evolució de tot el Caucas septentrional. Tradicionalment els txetxens han constituït un dels pobles més bel·licosos de tot el Caucas, i mantenen una merescuda fama d'indòmits a tota la Unió Soviètica. D'altra banda, han estat víctimes de la repressió d'Stalin, en ser deportats massivament entre el 1944 i el 1957. Malgrat la seva rehabilitació, els efectes de l'èxode forçat es deixen notar en la societat txetxena, encara ressentida per la injustícia comesa i per la pèrdua de bona part dels seus membres, entre ells tots els líders i els intel·lectuals de l'època prèvia a la deportació.

En el moment de la seva rehabilitació, els txetxens eren un poble delmat. En tornar a la seva terra, la van trobar ocupada: l'any 1959 els russos constituïen el 49% de la població de la República Autònoma de Txetxènia-Ingüixètia, mentre que txetxens i ingüixos només representaven un 41%, uns 290.000 davant els 480.000 que havien estat arrencats de la seva terra quinze anys abans. A més, la manca de personal especialitzat entre els retornats feia imprescindible la permanència dels russos per garantir la recuperació econòmica de Txetxènia. Però els anys següents van ser molt dinàmics entre els txetxens: amb un creixement del 209% en trenta anys, el 1989 són el poble nord-caucàsic més nombrós: sumen ja 957.000 txetxens a l'URSS, 734.000 dels quals viuen a la seva república autònoma, on ja constitueixen el 58% de la població; els russos hi són en un 23%, i els ingüixos en un 13%. Txetxènia ha viscut una

certa prosperitat econòmica gràcies a les refineries de petroli de Grozni, la capital, i la indústria relacionada. Tanmateix, el 59% de la població de la república autònoma continua sent rural, i s'ha creat una rígida clivella entre un món rural/agrícola/txetxè i un altre d'urbà/industrial/rus.

La deportació ha endurit el poble txetxè: la seva estructura social tradicional, al voltant de 131 clans o *teip* dirigits per consells d'ancians, ha servit per mante-

Soldats txetxens

nir la unitat i cohesió dels exiliats, amb la qual cosa ha recuperat vigència i prestigi entre els txetxens. D'altra banda, la religió musulmana (de l'escola sunnita hanafita), que abans de la revolució era seguida de manera relativament superficial pel poble txetxè, s'ha consolidat com a un component central de la seva cultura i de la seva identitat nacional, alhora que les confraries islàmiques prenen un paper important en l'organització social dels txetxens. En el moment àlgid de la *perestroika*, per tant, el poble txetxè es troba plenament renovat demogràficament i

compta amb una sòlida organització social i cívica paral·lela a l'administració soviètica, però manté viu un fort recel causat per la seva dominació i per la deportació viscuda 45 anys enrere.

La independència de Txetxènia

L'agost de 1989, enmig de la proliferació de fronts populars nacionalistes que es constitueixen arreu de la Unió Soviètica, destacats líders txetxens, amb la col·laboració de representants d'altres pobles nord-caucàsics, creen la Confederació dels Pobles de la Muntanya del Caucas (CPMC). El projecte no acaba de qualificar pel caràcter radical de l'organització i pels interessos divergents dels pobles muntanyencs, però el seu esperit es manté viu entre els nacionalistes txetxens, que continuen predicant la unitat dels pobles de la Muntanya. Tanmateix, el novembre de 1990 es constitueix un moviment opositor plenament txetxè, el Congrés Nacional del Poble Txetxè (OKTxN). En la fundació del moviment hi participen els grans clans txetxens, però el president que elegixen poc després, Dzhokhar Dudàiev, no pertany a cap dels 28 clans principals que constitueixen l'aristocràcia tradicional txetxena. El fet d'elegir un membre d'un clan menor és interpretat com una solució de compromís entre les grans famílies. En realitat, la tria resulta significativa: Dudàiev, nascut el mateix any de la deportació del poble txetxè, és general de l'Exèrcit soviètic amb experiència a l'Afganistan, i del 1987 al 1990 ha estat comandant en cap d'una base de bombarders nuclears a Estònia, on ha pogut entrar en contacte amb el dinàmic nacionalisme bàltic.

En aquell moment l'home fort a Txetxènia és Doku Zavgàiev, membre de la *nomenklatura* breixneviana. Zavgàiev representa el vell ordre comunista, i és

*Professor de Relacions Internacionals de la UAB.
Professor de la Fundació CIDOB.

fortament impopular entre els txetxens. Així i tot, es veu forçat per la dinàmica dels esdeveniments i per la pressió popular a fer concessions al nacionalisme populista: a finals del 1990 la República Autònoma de Txetxènia-Ingúixètia es proclama sobirana, i el març de 1991 és una de les poques repúbliques autònomes que es nega a organitzar el referèndum que Gorbaxov ha convocat per intentar salvar la Unió Soviètica. Però el caire reaccionari de Zavgàiev queda palès durant l'intent de cop d'Estat d'agost de 1991, en què el president txetxè s'alinea amb la vella guàrdia colpista. Desacreditat, es veu obligat a dimidir i el Congrés Nacional del Poble Txetxè ocupa el poder. Dudàiev compta amb la simpatia de Moscou, que hi veu l'única possibilitat d'eliminar un sector reaccionari a una república especialment conflictiva.

La Txetxènia de Dudàiev

Tanmateix, Dudàiev és conseqüent amb el seu propi discurs radical. L'OKTxN es constitueix com a únic poder a la república i convoca eleccions presidencials per al 27 d'octubre de 1991. Dudàiev guanya les eleccions sense dificultats, però la participació no supera el 12% de l'electorat, segons l'oposició; els districtes ingúixos i cosacs no hi participen, com tampoc els que controlen els opositors a Dudàiev. Després de la declaració d'independència, portada a terme per Dudàiev l'1 de novembre del mateix any, Boris Ieltsin enuncia la il·legalitat dels comicis i, el 7 de novembre, declara l'estat d'emergència a Txetxènia-Ingúixètia. Però, els intents del Kremlin per controlar el moviment txetxè acaben en fracàs: al mateix temps que les tropes aerotransportades de l'Exèrcit rus són bloquejades per la Guàrdia Nacional de Dudàiev a l'aeroport de Grozni, el Parlament rus es nega a confirmar el decret presidencial. Finalment, les tropes russes són retirades, entre juny i juliol de 1992, deixant al seu pas el 80% de l'armament pesat i el 75% de les armes lleugeres.

Però Dudàiev no és amo de tota la república. Els ingúixos, recelosos de les ànsies independentistes dels txetxens, creen la seva pròpia república autònoma dins la Federació Russa, decisió aprovada pel 90% dels vots en un referèndum celebrat el 30 de novembre del mateix any. A dos districtes cosacs del nord de Txetxènia l'autoritat de Dudàiev també és discutida, mentre que diverses regions segueixen en mans dels opositors al nou poder de Grozni. Per la seva banda, Moscou no dona de moment un suport real a l'oposició, més enllà de reconèixer la segregació d'Ingúixètia. Malgrat les dificultats, Dudàiev va afiançant-se al poder i reprèn la iniciativa de convocar tots els pobles nord-caucàsics a un projecte comú indepen-

BALANÇ DE LES PÈRDUES OCASIONADES PER LA GUERRA

No existeixen dades fiables del número de víctimes produïdes durant la guerra, ni del moviment real de refugiats.

Les autoritats txetxenes avaluen en més de 120.000 el nombre de civils morts, xifra molt semblant a la donada per Lébed (prop de 100.000). Fonts independents calculen entre 40.000 i 50.000 civils morts en el conflicte.

En referència als refugiats i als desplaçats, l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR) i la Creu Roja Internacional calculen que, durant el conflicte, s'han vist obligats a fugir prop de mig milió de persones, de les quals unes 200.000 es resisteixen a tornar.

Les destruccions materials són incalculables: la capital, Grozni, així com diversos pobles txetxenes han quedat totalment arrasats.

S'avalua en uns 10.000 o 12.000 milions de dòlars l'aportació econòmica necessària per a poder restaurar la indústria i les infraestructures txetxenes.

dentista, per mitjà del reforçament de la Conferència dels Pobles de la Muntanya del Caucas. L'únic aliat important amb què compta és el president georgià Zviad Gamsakhúrdia, l'autoritarisme nacionalista del qual creix sense mesura. Quan aquest és deposat, l'agost de 1992, Dudàiev envia tropes a lluitar amb els rebels abkhasos contra el nou Govern georgià, en un moviment que comptarà amb una certa connivència de Moscou, sempre desitjosa de debilitar una Geòrgia que encara es nega a integrar-se a la Comunitat d'Estats Independents (CEI). Coherent amb la seva voluntat independentista, Dudàiev evita qualsevol contacte obert i directe amb l'administració russa, i es margina de tot el procés polític i constituent de la Federació Russa.

Malgrat el fort personalisme i l'autocràcia de Dudàiev, que dissol el Parlament txetxè el juny de 1993, Txetxènia viu una forta desestructuració social i política. Bona part dels russos abandonen la república, l'economia queda en mans de màfies locals, la indústria petroliera es paralitza i les diverses forces opositores es reparteixen el control d'àmplies zones del país. Decidit a posar fi al caos de la república i a acabar amb la secessió, Ieltsin decideix intervenir-hi. De primer ho fa indirectament, donant suport a l'oposició encapçalada per Omar Avturkhànov. L'estiu de 1994 Txetxènia viu una situació d'autèntica guerra civil, i a la tardor Dudàiev no controla més que una part de Grozni. La situació es prolonga fins a la nit del 25 al 26 de novembre, quan es produeix l'assalt final dels opositors sobre les últimes forces de Dudàiev, uns milers d'ho-

mes atrinxerats al palau presidencial. Però es produeix el primer dels "miracles de Grozni": Dudàiev contraataca i aconsegueix una sonora victòria sobre Avturkhànov.

La intervenció russa

Fins la primavera del 1994, la política del Kremlin cap a Txetxènia s'havia caracteritzat sobretot per una aproximació relativament pragmàtica que consistia en tenir en compte el desgast i conseqüent abandó de les aspiracions independentistes, sota la pressió conjunta de les violentes divisions internes i creixents dificultats econòmiques -ambdues amb el suport de Moscou-, així com la por a una intervenció russa directa. El fracàs de l'assalt a Grozni per part dels opositors a Dudàiev, malgrat el suport econòmic i les armes de Moscou, posa en evidència la debilitat d'aquestes expectatives i sembla confirmar les posicions d'aquells que sempre havien defensat en el Kremlin una línia menys política i més contundent. El 29 de novembre, el Consell de Seguretat rus, presidit per Ieltsin, envia un ultimàtum a ambdues parts (Dudàiev i l'oposició txetxena), exigint que arribin a un alto el foc, alliberin als presoners de guerra i desarmen en dos dies totes les formacions militars. És poc probable que el Kremlin esperés de Dudàiev altra cosa que un rebuig -com així va ser- i no sabés, per tant, que de fet estava iniciant una guerra, per molt que es pensés que tan sols seria un *passeeig militar*.

La fase d'intervenció directa s'inicia el 9 de desembre de 1994 amb un decret de Ieltsin ordenant l'enviament de tropes de l'Exèrcit a Txetxènia. El dia 11 comença el que hauria de ser una operació ràpida, però l'ofensiva "total" del 31 de desembre és aturada per les forces de Dudàiev, que contraataquen amb èxit. El palau presidencial no cau en mans russes fins al 19 de gener de 1995, i les accions a Grozni s'allarguen fins al 21 de febrer. Dudàiev, que torna a aplegar la majoria del poble txetxè davant

Dudàiev és conseqüent amb el seu propi discurs radical. L'OKTxN es constitueix com a únic poder a la república

l'ofensiva russa, organitza la resistència des del maquis. Les accions de l'Exèrcit rus són entrebancades per una orografia difícil i una població hostil. Els soldats, mal preparats i molt poc motivats, es donen sovint al pillatge i a accions destructives injustificades sobre la població civil. L'alta mortaldat (entre 50.000 i 100.000 morts) i el caràcter evidentment impopular de la intervenció russa comporten una forta, encara que poc efectiva, protesta de la comunitat internacional i de la pròpia opinió pública russa.

D'altra banda, Txetxènia no arriba a ser un territori pacificat: les guerrilles de Dudàiev continuen fuitejant les tropes russes i cometent diversos actes de sabotatge i terrorisme, incloent accions espectaculars com la presa de milers d'hostatges o l'alliberament de pobles. El 23 d'abril de 1996 els serveis de seguretat russos fan públic que Dudàiev ha estat eliminat per un míssil terra-aire gràcies a un sofisticat sistema de detecció per mitjà d'un satèl·lit. De manera triomfalista, l'Exèrcit rus compta que Txetxènia, sense Dudàiev, serà ràpidament pacificada. Però la gran sorpresa es produeix el 6 d'agost, quan una expedició punitiva dels rebels txetxens sobre Grozni es converteix, a causa de l'escassa preparació de les tropes russes, en l'alliberament de la capital. El nou amo de la situació és Zelimkhan landàrbiev, el successor de Dudàiev.

La notícia arriba a Moscou el mateix dia que Ieltsin és reinvestit en la presidència russa. El president accepta finalment negociacions al més alt nivell, i envia a Txetxènia Aleksander Lébed, recent nomenat secretari del Consell de Seguretat. Lébed, controvertit polític populista, s'ha destacat per la seva crítica a la forma en què s'està portant a terme la intervenció a Txetxènia. El dia 25 d'agost de 1995 Lébed i el representant txetxè, Aslan Maskhàdov, arriben a un acord de treva (veure text en els annexos), consolidat amb un nou acord el 22 de setembre que preveu la retirada de les tropes russes de Txetxènia, fet que es produeix, efectivament, a partir del novembre següent.

Txetxènia recupera la seva independència *de facto*, no reconeguda per la Federació Russa, en una situació transitòria que ha de donar lloc a un nou tractat entre totes dues entitats en un termini de cinc anys. El 27 de gener de 1997 és elegit nou president de Txetxènia el moderat Maskhàdov, que ha tingut un paper destacat en el procés de pau. Des d'aquest moment Txetxènia ha iniciat una lenta recuperació de la normalitat, no exempta d'explosions esporàdiques de violència interna, que ha de dur a la creació d'un Estat prou desenvolupat i segur per decidir abans de l'any 2002 quina ha de ser la naturalesa de les seves relacions amb la Federació Russa i amb el món.

Dzhokhar Mussàievitx Dudàiev

Les repercussions internacionals del conflicte txetxè

Dudàiev, en sentir-se amenaçat, crida a la solidaritat internacional amb la seva causa. En realitat, des del mateix moment de la independència txetxena, Dudàiev busca el suport de diversos sectors externs: dels altres pobles nord-caucàsics, de la diàspora txetxena, del món islàmic i de la comunitat internacional. Els suports rebuts, però, són mínims. És cert que arriben a Txetxènia nombrosos voluntaris de tot el Caucas septentrional, moguts pels ideals representats per la CPMC; també s'hi detecta la presència de militants nacionalistes de pobles tradicionalment oprimits

Els líders polítics dels diferents pobles nord-caucàsics recelen de les pretensions pancaucàsiques de Dudàiev i volen evitar qualsevol enfrontament amb les autoritats de Moscou

per Rússia, essencialment ucraïnesos i estonians, i d'alguns voluntaris dels països islàmics. També hi ha protestes fermes d'alguns governs, especialment els de Turquia, l'Iran i d'altres països musulmans, però en tot moment predomina el criteri que el conflicte txetxè és un problema intern sota la responsabilitat

essencial de la Federació Russa. En el cas específic de les repúbliques nord-caucàsiques, els líders polítics dels diferents pobles recelen de les pretensions pancaucàsiques de Dudàiev, i volen evitar qualsevol enfrontament amb les autoritats de Moscou.

Respecte a la diàspora txetxena, aquesta té dues vessants: d'una banda, els descendents dels refugiats txetxens a Turquia, Jordània i a altres països, que estan fortament integrats amb el seu entorn actual turc i àrab, però mantenen un lligam sentimental amb el Caucas. De l'altra, els txetxens afincats a Moscou i altres ciutats russes, que són fruit d'una migració més recent; en alguns casos s'han enriquit, però essencialment formen comunitats bastant ben organitzades, però marginades, i són víctimes del menyspreu de les societats urbanes, que els atribueixen lligams amb el crim organitzat. En qualsevol cas, i malgrat algunes mostres aïllades de solidaritat, les comunitats txetxenes o de descendents de txetxens no es mobilitzen massivament per defensar la república de Dudàiev.

Des dels països occidentals i d'organitzacions internacionals s'expressen profundes preocupacions pel caire brutal que pren la intervenció russa. Ja el desembre de 1994 la Unió Europea i els EUA condemnen l'ús de la força a Txetxènia. L'Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord (OTAN) manifesta el seu rebuig als mètodes emprats per l'Exèrcit rus, i l'Organització de Seguretat i Cooperació a Europa (OSCE) condemna la violació reiterada dels Drets Humans per part de les forces de Moscou. L'OSCE anuncia, el març de 1995, que ha arribat a un acord amb Ieltsin per establir una missió permanent a Txetxènia per supervisar el respecte als Drets Humans i el compliment dels acords internacionals subscrits per la Federació Russa.

Les conseqüències del conflicte de Txetxènia per a la imatge internacional de la Federació Russa són funestes. En primer lloc, els mètodes utilitzats per Ieltsin (intervenció inicial encoberta, enviament massiu de tropes, destrucció de ciutats, massacres de civils, tortures, censura i desinformació constants...) queden poc legitimats davant la comunitat internacional, i recorden tràgicament els pitjors moments de l'expansionisme rus davant els pobles que l'han sofert o que el poden sofrir, com ara els de la CEI, Europa Central o de l'Orient Mitjà. D'altra banda, la lentitud i el fracàs final de les operacions erosionen el prestigi internacional de Moscou en un moment en què li interessa presentar-se com una potència recuperada de la catàstrofe soviètica. La propaganda de Ieltsin presenta els nacionalistes txetxens com un grup de bandits corruptes, marginals i sense suport popular. El fet que l'Exèrcit rus no pugui imposar-s'hi i tingui seriosos problemes per controlar les accions de les seves pròpies tropes revela la incapacitat del Kremlin per exercir cap mena d'autoritat sobre el seu propi Estat, i encara menys en l'esfera internacional. Del conflicte txetxè es resenteixen greument tant el liderat rus sobre la CEI i sobre Europa Oriental, com la capacitat de Moscou d'erigir-se en potència estratègica davant d'Occident. La Federació Russa ha malmès una ocasió de recuperar la influència perduda després de la dissolució de l'URSS, i probablement haurà d'esperar encara força anys per tenir-ne una altra.

Les implicacions econòmiques del conflicte

Txetxènia és un país pobre, que tradicionalment ha viscut d'una agricultura i una ramaderia pràcticament de subsistència. Si al llarg d'aquest segle s'ha produït una certa industrialització és arran de l'extracció i el refinament del petroli. Les extraccions en sòl txetxè, que havien estat importants, avui estan pràcticament exhaurides, però la república continua comptant amb importants refineries i, el que és fonamental, amb el control dels oleoductes que transporten el petroli de la mar Càspia cap a Rússia i, d'allà, cap a Occident. Les alternatives per fer arribar el carburant a Occident passen per zones inestables, com Geòrgia o Nagorno-Karabakh, o per països potencialment hostils, com Iran. Abans d'esclatar el conflicte txetxè, Moscou havia dut a terme grans esforços per convèncer els inversors estrangers que la ruta més directa i segura per al pas del petroli era per territori rus i, per tant, per Grozni.

En realitat, el primer moviment independentista de Dudàiev no posa en perill el flux petroler, ja que les refineries txetxenes mantenen la seva activitat. Però el ràpid deteriorament de la situació interna a Txetxènia, amb una forta corrupció de l'entorn de Dudàiev i l'activitat bèl·lica de l'oposició, pràcticament paralitzen la indústria. Si el 1991 Txetxènia transforma 5,3 milions de tones de cru, el 1994 només en transforma 1,2 milions. D'altra banda, les xarxes d'exportacions il·legals del petroli havien fet desaparèixer, ja el 1991, dos milions de tones de petroli, amb un valor de 250 milions de dòlars. La criminalització de

l'economia i la inestabilitat del país (des del 1993 els trens russos es neguen a circular per Txetxènia, ja que hi són sistemàticament assaltats) allunyen els inversors estrangers i l'opció russa com a canal prioritari per a l'exportació del petroli de la regió. Per a Moscou, es fa imprescindible la normalització i pacificació de Txetxènia; a final del 1994 ja no es tracta d'un simple afer d'ordre intern, sinó d'uns interessos econòmics de primer ordre. Això explica, en gran part, el fort interès de Ieltsin a restaurar la seva autoritat sobre el territori i garantir l'estabilitat sobre una zona estratègicament tan important.

Pel que fa als líders txetxens, són plenament conscients de la dependència econòmica de la seva república envers la indústria petrolera i de la necessitat de mantenir l'estabilitat del país. La viabilitat de la independència txetxena dependrà sempre del manteniment de bones relacions comercials amb la Federació Russa, client inevitable del petroli txetxè i proveïdor gairebé únic dels articles consumits a Txetxènia. En els moments més àlgids de l'enfrontament de Dudàiev amb Moscou, Txetxènia manté una relació econòmica permanent amb els territoris russos veïns, relació que no s'interromp amb la guerra. Malgrat la retòrica radical dels actuals líders txetxens, és evident que existeix una voluntat de regular les relacions econòmiques amb Rússia a partir de posicions d'igualtat, però sense trencar els forts lligams que uneixen l'economia txetxena amb la russa. Aquest factor serà determinant a l'hora de negociar el contingut del nou tractat que ha de fixar el nou estatut nacional (i internacional) de Txetxènia abans del 31 de desem-

Operació militar russa

CRONOLOGIA DE LA GUERRA

1994

Desembre

11. Inici de l'operació militar russa a gran escala.
15. Grozni és sitiada per tropes russes; davant el fracàs de les negociacions, els atacants es llencen a un assalt massiu.
27. Primera aparició televisiva de Boris Ieltsin anunciant la fi dels bombardejos, però els combats continuen.
29. Grozni està, segons font russes, completament sitiada, malgrat això, les forces rebels transiten pel sud de Grozni.
30. Incendi de les refineries de Grozni.
31. Assalt final rus contra Grozni, 300 carros de combat participen en l'acció.

1995

Gener

2. Avanç rus aturat. Sorpresa per la ferocitat de la defensa txetxena. La major part de soldats txetxens abandonen el centre de la capital, però deixen unitats militars en defensa del palau presidencial que Dudàiev ja ha abandonat. Una delegació parlamentària russa parla de més de 100 carros russos destruïts o inutilitzats.
3. Continua el fortíssim bombardeig rus sobre Grozni, la destrucció del centre de la capital txetxena és total.
4. Ieltsin torna a ordenar la fi dels bombardejos, però aquests continuen. L'agència de notícies russa ItarTass difon les crítiques al Govern de destacades personalitats polítiques russes (Gròmov, Lébed, Iavlinski i altres).
8. Canvi de tàctica de les forces russes. Les opinions dels militars crítics amb la manera com s'havia plantejat l'atac fa el seu efecte; s'abandona l'idea de controlar el sud tan sols amb blindats. L'atac es farà casa per casa, precedit per l'artilleria i reservant els focus de resistència a les forces especials. Augmenta l'atac de l'aviació russa.
18. Després d'una treva d'alto-el-foc de 48 hores, l'Exèrcit rus llença un nou atac final sobre el centre de Grozni.
19. Caiguda del palau presidencial txetxè.
25. Ieltsin anuncia que la fase militar està gairebé acabada.
31. Les forces russes atrevessen el riu Sundja.

Febrer

6. El comandament rus anuncia la fi de la resistència txetxena a Grozni.
13. El comandant Kulikov i el general txetxè Mashkàdov es reuneixen a Ingúixetia per discutir un alto-el-foc.
21. Darrer atac sobre Grozni. Bombardejos a Gudermès, Xali, Argún i Samatxki.

Març

22. Les forces russes ocupen la ruta entre Xali i Argún.
23. Argún és presa pels russos.
- 30-31. Caiguda de Gudermès i de Xali en mans de les tropes russes.

Abril

9. Ocupació de Samatxki per part russa. Soldats russos fan una "operació de neteja" assassinant cruelment més de 200 persones. La Creu Roja Internacional certifica la mort de 250 persones en la massacre de Samatxki.
20. Les forces russes fracassen en la presa de Bamut.

Juny

15. Tropes irregulars txetxenes, dirigides pel guerriller Shamil Basàiev penetren a Budionovsk, ciutat russa veïna on maten a unes vint persones i retenen a un centenar de presoners.
18. Negociacions telefòniques entre el primer ministre rus Víctor Txernomirdin i el president Dudàiev per acabar amb la crisi de Budionovsk en les quals acorden un alto-el-foc.

Txernomirdin promet la retirada de les tropes. Acord signat el 30 de juliol.

19. El comando de Basàiev fuig de Budionovsk amb varis presoners i torna triomfalment a Txetxènia.

Agost

Tropes irregulars txetxenes ataquen la seu de la policia a Argún. Fi de l'alto-el-foc i reinici del conflicte.

Desembre

14. Els rebels txetxens prenen Gudermès, segona ciutat del país, però els russos la recuperen a la setmana següent. La batalla de Gudermès és una de les pitjors de la guerra.

1996

Gener

- 9-18. Soldats txetxens realitzen una incursió al Daguestan, a la ciutat de Kizlyar. Amb un alt nombre de segrestats es dirigeixen a la ciutat de Pervomàiskoye. Les forces russes llencen un fortíssim atac als assaltants, però molts dels txetxens, entre el bombardeig de missils Grad, aconsegueixen fugir. Les notícies trameses pels russos parlen de l'aniquilació dels rebels txetxens, però Radúiev, cap dels assaltants, i un alt nombre dels rebels apareixen pocs dies després a Txetxènia.

Març

Atac dels txetxens a Grozni, nou cop d'efecte. Aconsegueixen controlar algunes zones de la capital i posteriorment es retiren. Bombardeig indiscriminat a diferents pobles per part russa. Ieltsin sota pressió internacional anuncia la búsqueda d'una solució pacífica al conflicte i posa la data del 31 de març per acabar amb les hostilitats, però el mateix dia hi ha un augment de les operacions bèliques.

Abril

- 21-22. Mort del general Dudàiev per un sistema d'alta tecnologia, gràcies a un satèl·lit que va interceptar el telèfon mòbil del president i permetre que un míssil rus acabés amb la seva vida. Zelimkhan Iandarbiev, vicepresident txetxè, assumeix la presidència fins a les properes eleccions.

Maig

A Moscou, reunió entre Ieltsin, Txernomirdin i Iandarbiev que arriben a uns acords, però els combats segueixen..

24. Les tropes russes anuncien la presa de Bamut després de més d'un any de lluites.
27. Acord d'alto-el-foc a la ciutat de Nazran, a Ingúixetia, entre Iandarbiev i el primer ministre rus Txernomirdin, amb representants de l'OSCE.

31. Inici d'alto-el-foc. Visita de Ieltsin a Txetxènia, en plena campanya electoral per la presidència de la Federació Russa.

Juliol

9. Es trenca l'alto-el-foc.

Agost

6. Tropes txetxenes tornen a fer una incursió a Grozni. Conflictes armats duríssims. Els txetxens dominen ràpidament parts de la ciutat, consolidant les seves posicions. Sota pressió interna i internacional, Ieltsin designa a Alexander Lébed per intentar solucionar el conflicte.

25. A Khasavyurt (Daguestan), Lébed i Mashkàdov signen un acord de treva. Lébed admet la xifra de 100.000 morts civils en els darrers 21 mesos.

Novembre

Sortida massiva de tropes russes de territori txetxè. Acord Txernomirdin-Mashkàdov per regular les relacions entre Txetxènia i Rússia durant el període transitori.

DCIDOB 65. Txetxènia.

Qui és qui en el conflicte de Txetxènia.

Qui és qui en el conflicte de Txetxènia

Omar Avturkhànov

Polític txetxè, antic funcionari del ministeri rus de l'Interior, erigit a partir de desembre de 1991 en cap de l'oposició a Dudàiev. Es fa fort al districte de Nadtxerexni, des d'on amplia la seva àrea de control i les seves aliances fins que, al llarg de 1994, reuneix quasi tota l'oposició a Dudàiev sota un Consell Provisional presidit per ell mateix. Amb estrets lligams amb Moscou, aconsegueix important ajuda militar russa i està a punt d'enderrocar Dudàiev, però pateix una estrepitosa derrota el novembre de 1994.

Dzhokhar Mussàievitx Dudàiev

Líder radical txetxè i president efectiu de Txetxènia entre 1991 i 1995. General d'aviació en l'Exèrcit soviètic, aconsegueix dotar Txetxènia d'una potent infraestructura militar que li atorgarà importants victòries. Fanàtic de la unitat dels pobles nord-caucàsics, se l'arriba a conèixer com el *Gaddafi del Caucas*. Demagog i controvertit, la seva popularitat entre els txetxens pateix forts daltabaixos, però es converteix en una llegenda viva arran de la intervenció russa de 1994. Mor l'abril de 1996 en una emboscada d'alta tecnologia mentre dirigeix la guerrilla txetxena contra l'Exèrcit rus.

Pàvel Serguèievitx Gratxov

General rus, ministre de Defensa amb Ieltsin i principal responsable de les accions militars sobre Txetxènia. Se li atribueix la decisió d'intervenir directament a Txetxènia, i li correspon el control sobre el desplaçament de tropes, el nombre d'efectius, les operacions concretes, etc. La mala organització de l'ofensiva, les pèrdues humanes i els abusos de les seves tropes sobre la població civil han convertit Gratxov en objecte de menyspreu i fins i tot d'odi en l'opinió pública russa i en el seu propi Exèrcit.

Zemlikhan landàrbiev

Vicepresident del Parlament txetxè amb Dudàiev, el segueix a la guerrilla, i pren les regnes de la presidència txetxena quan Dudàiev és assassinat. Com a cap militar, és el responsable de l'ofensiva victoriosa sobre Grozni d'agost de 1996. Tanmateix, la seva posició radical l'allunya de les possibilitats de dirigir el poble txetxè

en el procés de reconstrucció postbèlica: a les eleccions de gener de 1997 obté tan sols el 10% dels vots, i ha de cedir el poder a Aslan Maskhàdov.

Borís Nikolàievitx Ieltsin

President rus des de 1991, ha estat un dels principals opositors a Gorbtxov i un dels responsables de la fi de l'URSS. El novembre de 1991 ja vol intervenir a Txetxènia, però li ho impedeix l'oposició democràtica del Parlament rus. El 1994 dóna suport actiu a les forces oposades a Dudàiev, tot i que ho nega de manera reiterada davant els mitjans de comunicació. Finalment, com a màxim responsable de la intervenció directa sobre Txetxènia, fa esforços per ocultar a l'opinió pública les dimensions reals de la contesa i, sobretot, la desorganització de les forces russes. No és fins a

Zemlikhan landàrbiev

la derrota infringida pels txetxens l'agost de 1996 que s'avé a buscar una solució negociada al conflicte.

Ruslan Imranovitx Khasbulàtov

Polític txetxè, es forma a l'ombra de Ieltsin i arriba a ser president de la Duma el 1992. Tanmateix, les relacions amb el president rus es fan tenses i culminen amb l'enfrontament de setembre-octubre del 1993, en què Ieltsin fa assaltar l'edifici del Parlament rus. Empreronat i amnistià el març de 1994,

Khasbulàtov, a qui Dudàiev ha retirat la nacionalitat txetxena per haver-se oposat a la independència, torna a la seva terra natal. Davant l'excel·lent rebuda popular, es posa al front d'un moviment opositor txetxè, però la seva opció no acaba de quallar. Atesa la seva popularitat a Txetxènia i els seus contactes amb Moscou hauria estat una bona opció política, si no fos que compta amb l'animadversió declarada tant de Ieltsin com dels nacionalistes txetxens.

Aleksandr Ivànovitx Lébed

Polític i militar rus, s'alia amb Ieltsin arran de les eleccions presidencials del 1996 per evitar una victòria de Ziugànov, el candidat comunista. General experimentat a l'Afganistan i al Dnièster i molt crític amb les operacions militars al Caucas, rep l'encàrrec presidencial de negociar la pau amb els guerrillers txetxens. Arriba als acords històrics del 25 d'agost i del 22 de setembre de 1996 amb Aslan Maskhàdov, que obriran el pas a la treva. Tanmateix, Lébed compta amb poderosos enemics en els cercles més propers a Ieltsin, i el 17 d'octubre és destituït pel president.

Aslan Maskhàdov

Polític txetxè, membre del grup més afí a Dudàiev i de la direcció de la seva guerrilla. És el responsable de les negociacions d'alto el foc de 1996 amb Lébed i Txernomirdin, que portaran la pau a Txetxènia. Candidat a les eleccions presidencials de gener de 1997 com a una opció nacionalista moderada, partidari de mantenir lligams amb la Federació Russa, és elegit amb el 59% dels vots.

Dokú Zabgàiev

President del Sòviet Suprem de la República Autònoma Socialista Soviètica de Txetxènia-Ingüixètia fins l'any 1991, es veu obligat a dimitir arran del suport que dóna als colpistes reaccionaris a l'agost a Moscou. Associat a la vella guàrdia i als interessos econòmics vinculats al petroli txetxè, reapareix l'any 1995, quan és posat al front d'un Govern titella amb el suport de les tropes russes. Desqualificat per Lébed com a corrupte, perd el seu càrrec arran de la legitimació dels rebels txetxens al front de les institucions txetxenes.

DCIDOB 65. Txetxènia.

Acord de treva entre la Federació Russa i Txetxènia.

Acord de treva entre la Federació Russa i Txetxènia

Nosaltres, els sota signants, tenint en compte els progressos aconseguits per a la finalització de la guerra; aspirant a crear bases mútuament acceptables per una solució política del conflicte armat; reconeixent el caràcter inadmissible del recurs a la força armada o a l'amenaça d'utilització de la força com a mitjà de resolució dels desacords; basant-nos en l'universalment reconegut dret de les nacions a l'autodeterminació, en els principis d'igualtat, llibertat d'elecció, llibertat d'expressió de la voluntat, en els acords internacionals i de seguretat per a totes les nacions; determinats a defensar els Drets Humans i civils sense distinció de nacionalitat, religió, lloc de residència o altres diferències, i a posar fi als actes de violència en les relacions amb els adversaris polítics, tot recolzant-nos en la Declaració Universal dels Drets Humans de 1949 i en el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics de 1966; hem elaborat conjuntament els Principis per a la Clarificació de la Base de les Relacions Mútues entre la Federació Russa i la República Txetxena segons els quals el futur procés de pau haurà de ser desenvolupat:

Principis per a la Clarificació de les Bases de les Relacions Mútues entre la Federació Russa i la República Txetxena

1. El Tractat que reguli la base de les relacions mútues entre la Federació Russa i la República Txetxena, i que serà regit pels principis i normes universalment acceptades del Dret Internacional, haurà de ser subscrit abans del 31 de desembre del 2001.

2. Abans del 1 d'octubre de 1996, una Comissió Mixta haurà de ser formada, constituïda per representants de les autoritats de la Federació Russa i de la República Txetxena, amb les següents obligacions:

- controlar la implementació del Decret del President de la Federació Russa (nº 985), promulgat el 25 de juny de 1996, i preparar les propostes referents a la finalització de la retirada de les Forces Armades;
- iniciar conjuntament propostes fermes dirigides a combatre el crim, el terrorisme i els prejudicis nacionalistes i religiosos, i controlar la seva implementació;
- preparar propostes per a la reconstrucció de les relacions mútues en el terreny monetari, fiscal i pressupostari;
- preparar, per a la promulgació pel Govern de la Federació Russa, programes de reconstrucció de les infraestructures socioeconòmiques de la República Txetxena;
- controlar, sota les formes acordades de cooperació de les autoritats estatals i d'altres organitzacions rellevants, el subministre i la distribució d'ajut alimentari i mèdic a la població.

3. El sistema legal de la República Txetxena està basat en el respecte als Drets Humans i civils, en el dret de les nacions a l'autodeterminació, en els principis d'igualtat de drets de les nacions, en la prioritat donada a la pau civil, la pau internacional i la seguretat dels ciutadans residents en el territori de la República Txetxena sense distinció de nacionalitat, religió o altres diferències.

4. La Comissió Mixta finalitzarà el treball sota acord mutu de les parts.

A. Lébed i A. Mâskhâdov durant les negociacions de pau

Firmat per:

A. Lébed

A. Mâskhâdov

S. Kharlàmov

S-Kh. Abumuslimov.

Data de la signatura: 25 d'agost de 1996

Lloc de la signatura: Khasavyurt, República del Daguestan.

En presència del cap d'Operacions Especials de l'Organització de Seguretat i Cooperació a Europa (OSCE) per Txetxènia, Sr. T. Guildemann.

Font: Chechnya Homepage / URL:www.chechnya.org

DCIDOB 65. Txetxènia.

Procés de pau a Txetxènia.

Procés de pau a Txetxènia

1997

14 de gener

Acord de cooperació, signat a Moscou, entre els ministeris d'Interior rus i txetxè per a la coordinació de la lluita contra el crim i per a l'intercanvi d'informació.

27 de gener

Aslan Maskhàdov, partidari de les negociacions amb Rússia i de la búsqueda d'un acord d'amistat russo-txetxè, guanya les eleccions presidencials txetxenes. Maskhàdov reconeix la xària però es mostra partidari de la construcció d'una Txetxènia secular.

2 de febrer

Resultats oficials, presentats per la Comissió Electoral Central txetxena:

Candidats	vots	% vots
Aslan Maskhàdov	241.950	59,3
Xamil Basàiev	95.841	23,5
Zelimkhan landarbiev	41.183	10,1
10 restants	12.398	7,1
Total votants:	407.696	
Participació:	79,4	
Vots nuls:	4,0	

El representant de l'OSCE per Txetxènia, Tim Guildemann, declara les eleccions presidencials txetxenes com a "democràtiques i legítimes".

12 de maig

Tractat de pau entre la Federació Russa i Txetxènia.

El president de la Federació Russa, Boris Ieltsin, i el president de la República Txetxena d'Itxkèria, Aslan Maskhàdov, signen un tractat de pau a Moscou.

L'acord recull com aspectes principals la no utilització per ambdues parts de la força com a instrument de resolució de conflictes i la construcció de relacions mútues basades en els principis i les normes de les lleis internacionals. El tractat, però, no resol la qüestió de les relacions constitucionals entre Txetxènia i la Federació Russa, remetent-la per a finals de l'any 2001.

Acords econòmics i socials entre la Federació Russa i Txetxènia.

Un primer acord serveix per assegurar el cobrament de les pensions del poble txetxè i poder rebre compensacions pels danys ocasionats durant la guerra. Un altre acord contempla la cooperació en matèria socioeconòmica i financera. Paral·lelament, els governadors dels bancs centrals rus i txetxè signen un acord per la cooperació d'ambdues institucions.

21 de maig

Acord d'amistat i cooperació entre Txetxènia i Tatarstan.

Aslan Maskhàdov i Mintimer Xaimiyev, president de la República del Tatarstan, signen un acord d'amistat i cooperació entre les dues repúbliques. L'acord és presentat per ambdues parts com el resultat lògic de l'evolució de les relacions txetxeno-tatarstanes i preveu una cooperació econòmica, cultural i científicotècnica. Tatarstan prepara un acord semblant amb la República d'Ingúixètia, veïna de Txetxènia.

5 de juny

Acord rusotxetxè per a restaurar l'agricultura txetxena. Entre els principals objectius es troben l'augment de fons d'ajut per a maquinària i bestiar, així com crèdits especials sota terminis molt beneficiosos per a la recuperació dels

complexos agroindustrials.

Acord de cooperació entre Stavropol i Txetxènia.

El governador del territori de Stavropol, dins la Federació Russa, i el president txetxè signen a Grozni un acord de cooperació que preveu l'augment de l'intercanvi de blat de Stavropol per petroli txetxè. L'acord recull l'establiment d'un acord d'amistat entre les dues parts.

13 de juny

Els governs de la Federació Russa i de la República Txetxena d'Itxkèria signen un memoràndum que estableix tres prioritats de treball: aconseguir un acord tripartit amb el representant d'Azerbaidjan pel transport de petroli àzeri per mitjà de la ruta Bakú-Grozni-Novorossiisk; aconseguir que els bancs centrals rus i txetxè arribin a un acord abans del 20 de juny; encarregar a l'Agència del Govern Federal de Comunicacions, al Servei d'Aviació Federal, al Servei Federal de Fronteres, així com al Comitè de Duanes Estatals de la Federació Russa que arribin a un acord abans del 16 de juny de 1997 amb els respectius homòlegs txetxens.

16 de juny

Acord de cooperació russo-txetxè en el camp de les comunicacions.

Vàlid per cinc anys, abarca l'enviament postal, la transmissió electrònica i el lliure trànsit de programes de televisió per cable entre la Federació Russa i Txetxènia. Txetxènia podrà utilitzar el sistema de comunicacions per satèl·lit rus i la Federació Russa ajudarà al desenvolupament de les comunicacions txetxenes.

11 de juliol

Acord tripartit pel transport del petroli àzeri.

Azerbaidjan, Rússia i Txetxènia signen un acord pel qual el transport per oleoducte del petroli àzeri creuarà els respectius territoris, via Bakú-Grozni-Novorossiisk fins al mar Negre per ser enviat als mercats mundials. El consorci, liderat per la British Petroleum, pretén que la ruta quedi oberta abans d'un any.

Acords bancaris i duaners entre Rússia i Txetxènia.

15 de juliol

Acord de cooperació entre els serveis de seguretat txetxè i rus que contempla l'extradició de criminals des dels dos territoris, l'intercanvi d'informació, accions conjuntes antiterroristes, anti-sabotatge, lluita contra la droga i el tràfic d'armes, búsqueda de persones segrestades i localització dels morts durant els 21 mesos de guerra.

18 d'agost

El president rus, Boris Ieltsin, i el president de la República Txetxena, Aslan Maskhàdov, es reuneixen a Moscou per discutir l'estatut jurídic de la República Txetxena; tot i no aconseguir un acord, ambdues parts consideren positiu la creació d'un grup de treball conjunt encarregat de buscar una solució per aquesta qüestió, la més complexa de les relacions russo-txetxenes. Per la seva part, el Govern txetxè reclama a la Federació Russa el pagament de 260.000 milions de dòlars en concepte d'indemnització per les pèrdues patides durant la guerra.

9 de setembre

Acords sobre oleoductes destinats a permetre el pas del petroli àzeri fins al port rus de Novorossiisk, al mar Negre. Entre els principals aspectes sota acord dels governs txetxè i rus es troba el pagament de 4,20 dòlars per cada tona de petroli que passi per territori txetxè i el pagament per part russa de 854.00 dòlars per la reparació dels diferents trams de l'oleoducte en territori txetxè danyats durant la guerra.

9 de novembre

Reobertura oficial del tram txetxè de l'oleoducte fins al port de Novorossiisk, fent possible la intenció d'Azerbaidjan, la Federació Russa i la República Txetxena d'obrir l'oleoducte abans de finals de 1997.

1998

13 de març

Durant les negociacions txetxeno-russes que es realitzen a la capital d'Ingüixètia, el primer ministre adjunt i representant rus a les negociacions, Ivan Rybkin, declara que només s'han gastat 112.000 dels 475.000 milions de rubles (antics) destinats pel president Ieltsin a les reparacions dins de territori txetxè i que és urgent accelerar el procés de reconstrucció.

16 de març

El president del Comitè per Afers Exteriors del Parlament txetxè declara que, un cop arribi a la independència, Txetxènia preveu integrar-se a la Comunitat d'Estats Independents (CEI).

4 d'abril

Reunió a Grozni dels dirigents de les repúbliques nord-caucàsiques de la Federació Russa i dels representants de Geòrgia i Azerbaidjan. Armènia ha excusat la seva absència. Els participants discuteixen les perspectives de cooperació de les institucions nord-caucàsiques com, per exemple, la formació d'un grup parlamentari dins la Duma per gestionar les relacions entre Moscou i Grozni.

12 d'abril

El Parlament txetxè ratifica l'acord de pau signat per Rússia i Txetxènia el 12 maig de 1997, i el president Maskhàdov decreta aquesta data com a festa nacional a Txetxènia.

13 d'abril

El "Tribunal Suprem de la Xària" anuncia que, en l'etapa actual, la guerra santa (jihad) consisteix en unir els esforços de tots per construir i consolidar un Estat Islàmic. Tanmateix, declara que tots els residents de la República Txetxena d'ltxkèria han de respectar l'acord de pau russo-txetxè signat el maig de 1997.

1 de maig

La Federació Russa i Txetxènia arriben a un acord pel transport del petroli del mar Caspi per Txetxènia. Segons aquest acord, 2.200.000 tones de cru travessaran l'any 1998 l'oleoducte Bakú-Novorossiisk, pel qual Rússia pagarà a Txetxènia 3,58 dòlars per tona.

Fonts: Keesing's Record of World Events, 1994-1998 / Reuters News Service 1994-1998 / Russia Today URL:<http://www.russiatoday.com/> / RFE/RL URL: <http://www.rferl.org>

Runes de la ciutat de Grozni

DCIDOB 65. **Txetxènia.**

La República Txetxena en xifres.

La República Txetxena en xifres

Govern

President de la República: Aslan Maskhàdov.

Primer ministre: Aslan Maskhàdov.

Primer viceprimer ministre: Khojakhmed Noukhaev.

Ministre d'Interior: Kazbek Makhashev.

Ministre d'Afers Exteriors: Rouslan Chimaev.

Cap de Seguretat de l'Estat: Abou

Movsaev.

Geografia

Localització: vessant nord del *Gran Caucas*. La República Txetxena fa frontera amb Geòrgia, la República del Daguestan i el Territori de Stavropol.

Àrea: 15.000 km², aproximadament. L'antiga República de Txetxènia-Ingüixètia tenia 19.300 km², però l'actual República encara no té exactament definides

les fronteres.

Població: 1.271.000 habitants

Divisió administrativa: 12 districtes administratius, 14 ciutats i pobles grans, i 3 assentaments urbans.

Centre administratiu: Grozni, 387.000 habitants. Fundat el 1818. Des de 1992, el número d'habitants de Grozni ha patit una devaluació produïda de la guerra.

Ciutats principals: Grozni, Gudermes (39.000 habitants), Argun (27.000), Xali (26.000).

Clima: Continental.

Recursos i medi ambient

Recursos hídrics: el riu principal és el Terek i els seus afluents, el Sunzha i l'Argun.

Flora: al nord, vegetació desèrtica i semi-desèrtica. A les muntanyes, entre 1.800 i 2.000 m sobre el nivell del mar, boscos de fulla caduca. Prades subalpines i alpines poden ser trobades a les parts altes de les muntanyes.

Fauna: ossos, porcs senglars, cèrvols, llops, teixons. A la part nord, podem trobar-hi roedors i prop dels rius faisans.

Valoració ecològica: la situació ecològica és extremadament crítica pels efectes de la guerra, incendis a les indústries petrolíferes, i contaminació de l'aigua en proporcions epidèmiques, producte del petroli escampat per les destruccions d'indústries petroquímiques i l'incendi dels camps petrolífers.

Serveis

Salut: 21,1 metges i 91 llits d'hospitalització per cada 10.000 habitants.

Educació superior. l'any 1993, 13.000 estudiants a 3 centres superior i 9.000 estudiants més a 13 escoles especialitzades.

Centres de recerca: els centres de recerca de la república estan dedicats

a temes relacionats amb el petroli i les indústries petroquímiques.

Economia, indústria i agricultura

Moltes de les empreses dedicades a la indústria han patit els efectes devastadors de la guerra, principalment a Grozni. Les estadístiques més recents no estan disponibles, per tant, la informació sobre el desenvolupament de la indústria és dels anys anteriors a la guerra.

El petroli txetxè, els jaciments principals del qual es troben prop de Grozni, ja no té la importància econòmica que va tenir en el passat soviètic. De les 4,1 milions de tones de cru extretes el 1991 -que ja només representaven un 0,9% de la producció total soviètica-, el 1993 tan sols s'han extret al voltant de 2,6 milions de tones. La vertadera importància de Txetxènia en la qüestió energètica és que el seu territori representa un pas obligatori per l'oleoducte rus que transporta el cru del mar Caspi, en la ribera del qual s'han detectat nous i, sembla ser, abundants jaciments.

Txetxènia també posseeix jaciments de gas natural, encara que de rendiment limitat, un 0,2% de la producció total de la Federació Russa.

L'existència d'aquests hidrocarburs ha propiciat el desenvolupament d'un gran complex de refinament i de petroquímica, una de les principals especialitzacions industrials de Txetxènia abans de la guerra. No obstant això, ja abans de que aquesta esclatés, la gran inestabilitat interna txetxena i el clima d'inseguretat que regnava havien fet decaure de manera significativa l'activitat de les refineries. La resta de l'activitat industrial, inclosa l'agroalimentària, era d'importància molt menor.

Principals centres industrials: Grozni, Gudermes, Argun.

Indústria petrolera: la indústria del combustible és composta per l'extracció de petroli i de gas, i el procés del petroli en refineries.

Indústria química i petroquímica: producció d'acetilè, polilitè, matèries sintètiques i líquids d'assaonament.

Construcció de maquinària: la indústria de construcció de maquinària treballa en equipaments referents al petroli i les indústries petroquímiques, maquinària i components elèctrics, instruments mèdics, i equipaments per la indústria alimentària.

Indústria alimentària: fruita i vegetals, productes làctics i càrnics, sucre, vins.

Construcció: indústria de gran

importància local, que haurà de assumir més pes degut als projectes de reconstrucció que s'inicien.

Agricultura: el pes de l'agricultura era bastant similar al de la indústria, amb ramaderia de boví, cultiu de cereals i remolatxa, així com arbres fruiters i vinya.

En el rànking de la Federació Russa, incloent-hi la República d'Inguxètia, ocupa el lloc 61è. Es treballa principalment el gra (blat, blat de moro, arròs), essent el 46% del total, un 43% s'utilitza per pastures, vegetals. Horticultura i viticultura.

Ramaderia: cria de ramat per llet i carn. Bestiar oví. Al nord, el bestiar oví dedicat a la producció de llana.

Exportacions: ocupa el lloc 68è en les vendes comercials a l'estranger de Rússia. La major part del comerç és petroli i derivats.

Fonts:<http://www.rusline.com/oblast/chechen/chechnya.html>
<http://www.chechnya.org/sostav.html>

DCIDOB 65. Txetxènia.

Selecció de Documents de la Base de Dades CIDOB.

Selecció de Documents de la Base de Dades CIDOB

- 5500-L.**
DICTIONNAIRE DES NATIONALITÉS ET DES MINORITÉS EN U.R.S.S./Roger Caratini-Larousse, 1990-Paris; pp: 7-272
- C.A.S. 4/91**
THE CAUCASUS AND THE RUSSIAN REVOLUTION (FROM A POLITICAL VIEWPOINT)/Haidar Barmate-*Central Asian Survey*, 4, 1991-London; pp: 1-29
- C.A.S. 1-2/91**
THE COMMUNIST PARTY AND THE SUFI TARIQAT IN THE CHECHEN-INGUSH REPUBLIC/Michael Rywkin-*Central Asian Survey*, 1-2, 1991-London; pp: 133-145
- C.A.S. 1-2/91**
THE DEMOGRAPHY OF THE CAUCASUS ACCORDING TO 1989 SOVIET CENSUS DATA/Paul B. Henze-*Asian Survey*, 1-2, 1991-London; pp: 147-170
- C.A.S. 4/91**
PRIMITIVE DESPOT AND NOBLE SAVAGE: THE TWO FACES OF SHAMIL IN RUSSIAN LITERATURE/Susan Layton-*Central Asian Survey*, 4, 1991-London; pp: 31-45
- C.A.S. 1-2/91**
SPECIAL NORTH CAUCASUS ISSUE/Marie Bennigsen Broxup (ed.)-*Central Asian Survey*, 1-2, 1991-London; pp: 1-247
- RFE/RL-R 41/92**
CAUCASUS: THE LEZGIN CAMPAIGN FOR AUTONOMY/Elizabeth Fuller-*RFE/RL Research Report*, 41, 1992-Munich; pp: 30-32
- C.A.S. 1/93**
THE FORMATION OF THE SOVIET NORTH CAUCASUS 1918-24/Stephen Blank-*Central Asian Survey*, 1, 1993-London; pp: 13-32
- C.A.S. 3/94**
THE 1991 CHECHEN REVOLUTION: THE RESPONSE OF MOSCOW/Fleming Splidsboel-Hansen-*Central Asian Survey*, 3, 1994-London; pp: 395-407
- So.S. 6/94**
IDENTITY FORMATION IN THE RUSSIAN COSSACK REVIVAL/Barbara Skinner-*Europe-Asia Studies*, 6, 1994-London; pp: 1017-1037
- C.P.E. 393/94**
MULTIPLE RUSSIE: PROFILS SOCIO-ÉCONOMIQUES DES 21 RÉPUBLIQUES DE LA FÉDÉRATION, DE LA CARÉLIE... À LA YAKOUTIE/Marie-Agnès Crosnier-*Le Courrier des pays de l'Est*, 393, 1994-Paris; pp: 3-69
- C.A.S. 4/94**
PEACE IN THE CAUCASUS: MULTI-ETHNIC STABILITY IN DAGESTAN/Brian Murray-*Central Asian Survey*, 4, 1994-London; pp: 507-523
- A.T. 6/94**
RUSSIA: IL FATTORE CECENO E LA SINDROME IMPERIALE/Boris V. Sokolov-*Acque & terre*, 6, 1994-Venezia ; pp:16-17
- Tra. 3/95**
CAUCASIAN STRESSES/Pustilnik, Marina-*Transition*, 3, 1995-Prague; pp: 16-18
- I.O.C. 2/95**
CHECHEN IMBROGLIO/Davrell Tien-*Index on Censorship*, 2, 1995-London ; pp: 137-142
- Str.Co. 1/95**
CHECHNYA'S CHALLENGE TO RUSSIA/*Strategic Comments*, 1, 1995-London; pp: 7-8
- M.D. 491/95**
AU COEUR DES INCERTITUDES EN RUSSIE, LE PROBLÈME NATIONAL: POURSUITE DE LA GUERRE EN TCHÉTCHÉNIE ET ATTAQUES CONTRE LA DÉMOCRATIE/Bernard Frederik-*Le Monde diplomatique*, 491, 1995-Paris; pp: 22-23
- BAKEAZ-C 7/95**
EL CONFLICTO DE CHECHENIA: UNA GUÍA DE URGENCIA/Carlos Taibo-*Cuadernos BAKEAZ*, 7/95-Bilbao; pp: 1-11
- Ej. 663/95**
LA INVASIÓN DE CHECHENIA Y LA TOMA DE GROZNY: UNA REPETIDA E INCONCLUSA HISTORIA/Federico Quintero Morente-*Ejército*, 663, 1995-Madrid; pp: 12-19
- Tra. 3/95**
A PAINFUL PRICE/Robert Ortung-*Transition*, 3, 1995-Prague; pp: 3-13
- M.D. 490/95**
SANGLANTS PARIS DE M. BORIS ELTSINE EN TCHÉTCHÉNIE: RISQUES D'EMBRASEMENT DANS TOUT LE CAUCASE/Karen Bartak-*Le Monde diplomatique*, 490, 1995-Paris ; pp: 4-5
- GRIP-ND 197/95**
TCHÉTCHÉNIE, HISTOIRE D'UN CONFLICT/Nina Bachkatov ; Andrew Wilson-*Les dossiers du GRIP*, 197, 1995-Bruxelles; pp: 3-79
- M.D. 494/95**
TCHÉTCHÉNIE, UNE "GUERRE SANS NOM": PROMENADE DANS UN PAYS DÉVASTÉ/Karel Bartak-*Le Monde diplomatique*, 494, 1995-Paris ; pp: 1 y 4
- Tra. 13/95**
A TURNING POINT IN THE CHECHEN CONFLICT/Scott Parrish-*Transition*, 13, 1995-Prague; pp: 42-50
- Eur.St. 1/96**
THE CASES OF CHECHNYA AND DAGESTAN: THE ISLAMIC INFLUENCE ON ETHNIC NATIONALISM IN THE NORTH CAUCASUS/Bruno de Cordier-*Eurasian Studies*, 1, 1996-Ankara; pp: 27-43
- CIP-I 3/96**
CHECHENIA, SECESIÓN EN EL CÁUCASO/Xulio Rios-*Informe, observatorio de conflictos*, 3, 1996-Madrid; pp: 5-14
- Str. Co. 4/96**
CHECHNYA AFTER DUDAYEV/*Strategic Comments*, 4, 1996-London; pp: 3-4
- Tra. 4/96**
UNEASE GRIPS MOSCOW AND THE ETHNIC REPUBLICS/Vera Tolz-*Transition*, 4, 1996-London; pp: 42-44
- C.A.S. 3/97**
AFTER CHECHNYA: NEW DANGERS IN DAGHESTAN/Robert Bruce Ware ; Enver Kisriev-*Central Asian Survey*, 3, 1997-London; pp: 401-412
- C.A.S. 2/97**
A CHECHEN STATE?/Svante E. Cornell-*Central Asian Survey*, 2, 1997-London; pp: 201-213
- 30441-L**
ETHNICITY, NATIONALISM AND CONFLICT IN AND AFTER THE SOVIET UNION: THE MIND AFLAME/Valery Tishkov-Sage Publications,1997-London; pp: VI-XI-1-334
- Cur.Hi. 612/97**
THE UNRULY CAUCASUS/*Current History*, 612, 1997-Philadelphia ; pp: 341-347
- Ti. Nu. February/98**
DOES RUSSIA HAVE A CAUCASIAN POLICY? ROUND TABLE/Alexander Dzasokhov ; A. Sultygov ; V. Novodvorskaya (et al.)-*New Times*, February, 1998-Moscow; pp: 20-21

Selecció de recursos d'Internet sobre Txetxènia

TXETXÈNIA

Chechnya Homepage

<http://www.chechnia.org> (pàgina oficial)

<http://www.amina.com/chechens>

OSSÈTIA

Ossetian Home Page

<http://www.mediaport.org/~osseet/ossetia.html>

ABKHAZIA

<http://www.gse.uci.edu/Abkhazia/homepage.html>

<http://www.abkhazia.com>

<http://www.itre.ncsu.edu/gz/abkhazia>

CAUCAS EN GENERAL

<http://www.eurasianews.com>